

LEA KRAJNC LEŠNIK

OŠ DUŠANA FLISA HOČE, VRTEC HOČE

lea.lesnik@gmail.com

**VPLIV VSAKODNEVNEGA PETJA IN
POSLUŠANJA GLASBE NA MELODIČNI IN
RITMIČNI POSLUH
4-LETNIH OTROK**

Raziskovalna naloga

Zgornja Polskava, februar 2024

KAZALO

POVZETEK	1
ABSTRACT	1
1 UVOD	2
1.1 Namen naloge	2
1.2 Cilji naloge	2
2 TEORETIČNI DEL.....	2
2.1 Pomen glasbe	2
2.2 Definicije glasbe.....	3
2.3 Glasbene sposobnosti	3
2.3.1 Dejavniki, ki vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti.....	3
2.4 Okolje.....	9
2.5 Glasbene preference vzgojiteljev in predšolskih otrok	11
2.6 Glasbeni razvoj in značilnosti učenja v zgodnjem otroštvu.....	13
2.6.1.....	13
2.6.2 Razvoj ritmičnega posluha.....	16
2.6.3 Razvoj melodičnega posluha	19
3 EMPIRIČNI DEL.....	24
3.1 Časovni potek raziskave	24
3.2 Raziskovalna vprašanja.....	24
3.3 Hipoteze	24
3.4 Metode dela:	24
3.5 Raziskovalna metoda.....	25
3.6 Raziskovalni vzorec.....	25
3.7 Postopki zbiranja podatkov	27
3.8 Merski instrument.....	27
3.9 Opis začetnega testiranja in interpretacija rezultatov	27
3.10 Opis končnega testiranja in interpretacija rezultatov	40
4 SKLEPNE UGOTOVITVE	55
5 LITERATURA.....	56

POVZETEK

Glasba je zelo pomembno področje otrokovega razvoja. Žal pa opažam, da količina glasbenih dejavnosti glede na ostale dejavnosti v vrtcu upada. V teoretičnem delu sem se posvetila pomenu glasbe v sodobnem času, v literaturi sem raziskala dejavnike, ki vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti predšolskih otrok. Raziskala sem stopnje glasbenih sposobnosti in se poglobila v različne definicije glasbene nadarjenosti in talenta. Še posebej pa me je zanimal glasbeni razvoj in značilnosti učenja v predšolskem obdobju. Opredelila sem melodični in ritmični posluš in dejavnosti, s katerimi lahko vplivamo na njun razvoj. V empiričnem delu naloge sem ugotavljala vpliv raziskovalnega programa na razvoj otrokovega melodičnega in ritmičnega poslušja ter na zadovoljstvo ob petju in poslušanju glasbe z ustreznimi testi pred izvedbo raziskave in jih ponovila po koncu raziskave. Ugotovila sem, da sem s petjem in poslušanjem glasbe pri otrocih dosegla višjo stopnjo razvitosti melodičnega in ritmičnega poslušja in višje zadovoljstvo ob glasbenih dejavnostih.

Ključne besede: glasba, glasbene sposobnosti, melodični posluš, ritmični posluš

ABSTRACT

Music is a very important part of a child's development. Unfortunately I am noticing that the quantity of music activities compared to other activities is in decline. In the theoretical part I gave my attention to the importance of music in the modern era, I explored the causes of development of music skills in pre-school children. I explored the level of musical capabilities and delved into different definitions of musical talent. I was especially interested in the development of music and the characteristics of teaching in preschool years. I defined melodic and rhythmic listening, and the activities with which we can influence their development. In the empirical part I discovered the influence of the exploration program on the development of melodic and rhythmic listening and on the satisfaction of singing and listening to music with appropriate tests before conducting the research and repeated them after the end of the research. I discovered that with singing and listening to music the children, I achieved a higher level of developing melodic and rhythmic listening as well as better enjoyment of musical activities.

Keywords: music, musical skills, melodic listening, rhythmic listening

1 UVOD

1.1 Namen naloge

Osrednji namen raziskovalne naloge je raziskati, ali redno vsakodnevno petje in poslušanje glasbe v obdobju 3 mesecev vpliva na melodični in ritmični posluh 4 letnih otrok. Ugotavljam, da glasba v zadnjih letih izgublja na veljavi pri praktičnem delu v predšolskem obdobju. Rednega tonsko in ritmično pravilnega petja je vse manj, glasbene dejavnosti izpodrivajo druge dejavnosti. Posledično je tudi melodični in ritmični posluh predšolskih otrok slabše razvit. Tudi ni več samoumevno, da otrok uživa v glasbi. Na to verjetno vplivajo številni slušni in vidni zunanji dražljaji, ki so danes intenzivnejši, kot so bili v preteklosti, otroci pa so jim izpostavljeni že v ranem otroštvu. S svojim delom bi želela vzpodbuditi vzgojiteljice, da bi redno uporabljale petje in poslušanje glasbe pri svojem vsakodnevnom delu, kar bo pripomoglo tudi k večjemu navdušenju otrok nad izvajanjem glasbenih vsebin.

1.2 Cilji naloge

- Preučiti literaturo in raziskave s področja ritmičnega in melodičnega posluha predšolskih otrok.
- Raziskati razvitost melodičnega in ritmičnega posluha 4-letnih otrok.
- Raziskati navdušenje nad vsakodnevnim petjem in poslušanjem glasbe pri 4-letnih otrocih.
- Raziskati vpliv rednega petja in poslušanja glasbe na razvoj melodičnega in ritmičnega posluha 4-letnih otrok.
- Podati priporočila, kako izboljšati glasbene dejavnosti v naši ustanovi.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Pomen glasbe

Otrok slušno zaznava že v prenatalnem obdobju, v materinem trebuhu. Z glasbo lahko že takrat vplivamo na njegovo zaznavanje. Neposredno vpliva na človeka na njegovi celotni življenjski poti: od čistega začetka – rojstva, skozi vesele in manj vesele trenutke, v trenutkih sprostitve, ob pomembnih in čisto vsakdanjih dogodkih, pa vse do konca življenja. Že v antičnem času je bila glasba izjemno pomembna in je veljala za obvezen predmet posvetne izobrazbe. Sodobni tuji in domači avtorji poudarjajo pomen zgodnjega glasbene ga izobraževanja, saj so mnenja, da je prvih pet let najpomembnejših za otrokov celotni in glasbeni razvoj. Z rednim vključevanjem glasbenih vsebin vplivamo ne le razvoj glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj, temveč tudi spodbujamo celotni razvoj otrok (Zadnik, 2011). Danes se odnos do glasbene vzgoje močno spremenil, kljub velikemu pomenu, ki ga ima glasba v življenju posameznika. Množica akustičnih in vizualnih dražljajev, prisotna že v ranem otroštvu, povzroča, da otroci niso več tako navdušeni nad glasbenimi dejavnostmi, kot so bili v preteklosti. Odnos je velikokrat pasiven, pomen otrokovega estetskega razvoja je zapostavljen. Glasbene dejavnosti so v družinskem življenju velikokrat skrčene le na digitalne posrednike, ki služijo posredovanju glasbenih vsebin, v institucionalnem življenju pa so te vsebine površne, stereotipne in postavljene na obrobje dejavnosti.

Izvajanje glasbenih dejavnosti, ki vključujejo elemente glasbe, ritma in gibanja vpliva tudi na izboljšanje samoregulacije v populaciji predšolskih otrok, ki živijo v slabših socialno ekonomskih razmerah. Ritmično gibanje je namreč idealen medij, saj možgani zaznavajo ritem v glasbi. Odzivajo se s koordinacijo slušnega in motoričnega sistema, ki sta povezana s kognitivnim nadzorom. Nevronske poti, ki sodelujejo pri zaznavanju zvoka, se povežejo z motoričnimi nevroni v hrbtenjači. Ti jim posredujejo informacije za izvedbo motoričnih refleksov in vzpodbudijo glavne motorične nevrone, ki podajo informacije telesu, da se premakne na učinkovitejši način, kot je to mogoče brez ritmičnega vzorca (Williams idr., 2023).

Izvajanje glasbenih dejavnosti pa je bilo obsežno raziskano s stani strokovnjakov neurološke glasbene terapije, si so uporabljali to znanje za terapevtske namene, v smislu podpore motoričnih, kognitivnih in govornih sposobnosti ter jezikovne rehabilitacije (Thaut idr., 2015)

2.2 Definicije glasbe

Obstaja mnogo različnih definicij glasbe. Ena izmed najosnovnejših je, da je glasba umetnost, izražena v tonih Prek (1978). Definicije glasbe pa se razlikujejo in spreminjajo glede na družbeno okolje in družbeno socialni kontekst. Glasbena umetnost in teorija glasbe pa se skozi čas tudi spreminjata in razvijata. Na različno pojmovanje glasbe vplivajo glasbeni ustvarjalci glasbene umetnosti, ki iščejo nove vire ustvarjalnosti in izvirnosti. Konec prejšnjega tisočletja se je definicija glasbe glasila: »Glasba je urejena in oblikovana vrsta tonov, zvenov in šumov« (Mihelčič, 1991, str. 5), isti avtor pa petnajst let kasneje to definicijo nadgradi kot »organizirano, urejeno in oblikovano vrsto tonov, zvenov, šumov, ropota in vseh drugih umetno povzročenih zvočnih pojavov« (Mihelčič, 2006, str. 9). »Glasbena umetnost pa vedno vsebuje dve prvini: akustično snov in duhovno zamisel, ki se spaja v enovito celot. Duhovna misel (ideja) oblikuje akustično gradivo. Glasba zazveni kot izraz svojega časa in tako lahko tonska umetnost stopi v zgodovino glasbe« (Zadnik, 2011, str. 33).

2.3 Glasbene sposobnosti

2.3.1 Dejavniki, ki vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti

Vprašanja, ali so glasbene sposobnosti prirojene ali pridobljene, so se pojavljale že v preteklosti in sta prisotni tudi danes. Odgovore iščeta v prirojnih dednih zasnovah glasbenih dispozicij, ki so ob rojstvu dane vsakemu človeku v enaki meri in v individualnih razlikah stopnje razvitosti glasbenih sposobnosti in sicer da so genske zasnove individualno različno dane (Zadnikar, 2011). Raziskave so pokazale, da so potenciali za ukvarjanje z glasbo dani vsakomur. S številnimi raziskavami ni bilo moč neposredno dokazati, da bi bili posamezni geni odgovorni razvitost glasbenih sposobnosti. Za razvoj glasbenih sposobnosti pa je bistveno, da otroku omogočimo doživljanje glasbe, pri tem zbudimo veselje in sproščenost. Glasbene dejavnosti naj predstavljajo samostojno obliko glasbenega izražanja, Spodbujajo naj veselje do zvoka,

igre, gibanja. S poslušanjem glasbe, petjem, igranjem na instrumente in ustvarjanjem glasbe ne vplivamo le na glasbeni razvoj, temveč na vsestranski razvoj otrokove osebnosti. To pa nam bo uspelo le, če bomo pri otrocih uspeli oblikovati pozitiven odnos in interes za glasbene dejavnosti (Denac, 2012). Glasbeni razvoj je zelo zapleten proces, ki ga ne moremo do potankosti razumeti in razložiti. Različni dejavniki na individualnem in kulturnem nivoju ga lahko podpirajo ali zavirajo. Različne glasbene tradicije posameznih kultur na različnih koncih sveta tudi vplivajo na različne rezultate študij in raziskav. Razhajanja v rezultatih glasbenih sposobnosti posameznih otrok so velika. Otrok z visokimi glasbenimi dosežki ima tudi večje glasbene sposobnosti, kar pa še ne pomeni, da ima otrok z nizkimi glasbenimi dosežki tudi manjše glasbene sposobnosti, saj so ti lahko rezultat nespodbudnega glasbenega okolja (Zadnik, 2011).

Otroci se v petem letu starosti približajo tudi ritmični, intonančni in tonalni zanesljivosti. Otroci so tudi na drugih področjih, ne le na glasbenem področju, nagnjeni k odkrivanju detajlov in ponavljanju (Sicherl-Kafol, 2001).

Pregled razvoja glasbenih sposobnosti (Shuter-Dyson in Gabriel, 1981, v Sicherl Kafol, 2001)

Starost v letih	
0–1	odzivi na zvok
1–2	spontano ustvarjanje glasbe
2–3	začetek reproduciranja fraz pesmi, ki jih otrok sliši
3–4	usvojitev okvirne melodije; možnost razvoja absolutnega posluha, če se otrok uči igranja na inštrument
4–5	razlikovanje med tonskimi legami in odmevanje preprostih ritmičnih vzorcev s ploskanjem
5–6	razumevanje pojmov glasneje/tiše; razlikovanje pojmov enako in različno v lažjem tonalnem ali ritmičnem vzorcu
6–7	napredek petja v intonaciji; boljše dojetanje tonalne kot atonalne glasbe
7–8	presojanje konsonance oz. disonance
8–9	napredek v izvajanju ritmičnih nalog
9–10	napredek v percepciji ritma; napredek v razvoju glasbenega spomina; usvojitev dvodelnih melodij; občutek za kadence
10–11	razvija se občutek za harmonijo in presojo estetskih elementov glasbe
12–17	napredek v presojanju ter kognitivnem in emocionalnem odzivanju na glasbo

Značilnosti glasbenega razvoja otrok, starih od 6 do 7 let:

- prevladuje sintetično sprejemanje glasbe in šele postopno prepoznavanje posameznih
- glasbenih elementov (dinamika, tempo, ritem itn.),

- melodična reprodukcija pesmi je večinoma pravilna, v intonančni čistosti intervalov pa še ne, manj je ritmičnih napak kot intonančnih, besedilo je v pomoč pri petju zahtevnejših ritmov
- začenja se oblikovati zavest o tonaliteti, čeprav otroci pri zadevanju intervalov še transponirajo v druge tonalitete in se po napačno zapetem tonu redko vrnejo v izhodiščno intonacijo, dobro sledijo pentatoniki in pozneje tudi durovi in molovi tonaliteti,
- petje pesmi »pot-pourri« ter kombinacije spontanah in naučenih pesmi je še navzoče, otroci pogosto variirajo porazdelitev besedila, vstavljajo petje v nevtralni zlog, spreminjajo melodijo ali ritem,
- ločijo enake in različne tonske višine; ko usvojijo pojma višje in nižje, lahko določijo tudi smer gibanja intervala,
- ločijo enaka in različna ter daljša in krajša zvočna trajanja; ko razvijejo občutek za mero, dokaj pravilno ploskajo, udarjajo, hodijo, korakajo na preproste ritme,
- ločijo glasno in tiho izvajanje, slabše razlikujejo naraščanje in pojevanje,
- ločijo hitro in počasno izvajanje, slabše razlikujejo pohitevanje in zadrževanje,
- ob poslušanju narašča sposobnost prepoznavanja izraznih sredstev (značaj skladbe, zvočna barva, tempo, dinamika, načela oblikovanja – ponavljanje/različnost itn.), izvajalskih sredstev (inštrument, pevec) in znanih pesmi v inštrumentalni izvedbi,
- narašča pestrost, koordinacija in skladnost gibnega odzivanja na glasbo, namesto predhodnih celostnih gibnih odzivov prevladujejo odzivi posameznih delov telesa, značilno je ponavljajoče se gibno izražanje, otroci dobro sledijo (dvodobnemu) taktu in metrumu, naklonjeni so motorično spodbudni glasbi« (Sicherl Kafol, 2001).

Dejavnike, ki vplivajo na otrokov glasbeni razvoj, razvrščamo na:

- dednost,
- okolje,
- otrokova lastna aktivnost.

Vsi naštetih dejavniki vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti in se med seboj prepletajo.

Kot vzgojitelji moramo otrokom nuditi glasbeno vzpodbudno okolje, v katerem bodo lahko razvijali svoje dispozicije, da bodo te imele možnost prerasti v sposobnosti in bomo pri otrocih lažje odkrili tudi talent. Vsi otroci se ne rodijo v družino oz. okolje, ki bi jim nudilo možnost razvoja glasbenih sposobnosti, mnogi niso deležni petja ali glasbe že kot dojenčki, saj jim starši tega niso znali ali preprosto niso nudili. Veliko otrok se z glasbo sreča šele v vrtcu, zato je še kako pomembno, da lahko v tem okolju vsrka čim več glasbe in mu je omogočeno, da jo tudi sam ustvarja. Težko je uokviriti, kaj bi se naj pri otrocih v določeni starosti razvilo, saj so zunanji dejavniki zelo različni.

Stopnje glasbenih sposobnosti

Glasbene sposobnosti delimo na naslednje stopnje:

- prirojene zasnove,
- sposobnosti,
- nadarjenosti,
- talenti,
- muzikalnost.

Prirojene dispozicije lahko opredelimo kot dednost. Vsak izmed nas ob rojstvu podeduje glasbeno osnovo. Da pa se ta dispozicija lahko razvije v glasbene sposobnosti, pa je odvisno od okolja, vzgoje in lastne aktivnosti. Otrok lahko torej podeduje visoko stopnjo dispozicij, vendar če bo živel v okolju, kjer mu bo glasbeno razvijanje onemogočeno, te dispozicije lahko zakrnijo. Otrok, ki bo pa živel v glasbeno spodbudnem okolju, kjer mu bo glasbeno udejstvovanje in razvijanje omogočeno na visoki ravni, pa bo lahko kazal celo znake glasbene nadarjenosti kljub nizki stopnji prirojenih dispozicij (Zaplotnik, 2021). Prirojenih zasnov ne moremo enačiti z dedno maso, saj je zarodek v materi pod različnimi vplivi okolja (bolezni, psihični šok, stres), tako da prirojene zasnove niso več enake s podedovanimi. Multipotencialne zasnove ali prirojene sposobnosti vsebujejo preddispozicije in se lahko razvijejo v tolikšni meri, kot to omogoča dedna masa (Pesek, 1997).

Glasbene sposobnosti se razvijajo na podlagi psihofizičnih zasnov, njihov napredek pa je odvisen od aktivnosti in spodbudnega okolja (Denac, 2010). Glasbene sposobnosti so odvisne druga od druge in se kažejo kot sposobnosti za deferenciacijo tonskih višin, ritma, barve, tempa ipd. Pri posameznikih so lahko te sposobnosti zelo različno razvite. Posameznih glasbenih nadarjenosti ne moremo pojmovati kot enostavno vsoto posameznih sposobnosti, temveč kot povezanost posebnih glasbenih sposobnosti, kot so sposobnost za tonske predstave, glasbeno občutljivost, estetsko presojanje, interpretacijo itd. (Pesek, 1997).

Nadarjenost je sposobnost človeka, da razume temeljne sestavne dele glasbe. Sem uvrščamo zven, glas in ton. Pomembno je, da jih znamo pravilno razložiti, slišati, povezati med seboj in ponoviti. V veliki meri je podedovana. Vseeno pa drži, da jo je v prvi vrsti pri otroku potrebno najti in kasneje kvalitetno razvijati. Nadarjenost pri otroku odkrijemo v prvih devetih letih otrokovega življenja in jo v tem času tudi spodbujamo, saj se v tem času najhitreje razvija. (Von Kraft in Semke, 2008) Predstavlja preplet sposobnosti in karakternih in drugih osebnostnih lastnosti, ki posamezniku omogočajo nadaljnji razvoj tako na glasbenem, kot tudi na drugih področjih. Nadarjeni glasbenik dela usvoji zelo hitro, se jih nauči na pamet in jih interpretira nadpovprečno, poleg tega pa je zmožen še komponiranja. Glasbene nadarjenosti je več tipov:

- produktivna nadarjenost – nadarjenost za komponiranje in zajema skladatelje, kot so Bach, Mozart, Beethoven in drugi

- reproduktivno interpretativna nadarjenost – nadarjenost za petje, igranje na določen instrument ali nadarjenost za dirigiranje (Pesek, 1997).

Značilnosti glasbeno nadarjenih otrok:

- so očarani nad zvokom in polno zaposleni z glasbo,
- skrbno izberejo glasbilo, ki ga bodo igrali in se mu zelo neradi odrečejo,
- težko ostanejo mirni ob poslušanju glasbe,
- glasbo si hitro zapomnijo brez očitnega napora, sposobni so ponoviti obsežne ritmične in melodične fraze, ki jih izvaja učitelj, ter si jih zapomniti (tudi po prvem poslušanju),
- pojejo in igrajo z naravno zmožnostjo za glasbeno fraziranje,
- pokažejo zmožnost povezovanja glasbe, doživeto pojejo in igrajo,
- kažejo zanimanje za ustvarjanje glasbe,
- kažejo posebno zanimanje za zvok,
- izmišljujejo si pesmi,
- radi nastopajo.

Skozi zgodovino so se definicije nadarjenosti zelo razlikovale med seboj in se tudi razvijale skozi čas. V novejšem času se je uveljavil

- trikrožni sistemski model nadarjenosti (J. Renzulli), ki jo prikazuje kot interakcijo treh značilnosti in sicer nadpovprečne splošne in specifične sposobnosti, ustvarjalnost in zavzeto reševanje nalog
- model nadarjenosti WICS – modrost, inteligenca in ustvarjalnost (Sternberg), pri katerem je osnovna ideja, da je nadarjenost interakcija med ustvarjalnimi sposobnostmi, ki so potrebne za oceno kvalitete novih idej, analitičnimi sposobnostmi, praktičnimi sposobnostmi, ki jo potrebujemo za izvrševanje novih idej in prepričevanje drugih o njihovi vrednosti in modrostjo, ki nam zagotavlja, da ideje spodbujajo splošno dobro, ne samo dobro posameznika in tistih, ki so tesno povezani z njim. Nadarjeni niso nujno ekstremno močni na vseh štirih vidikih.
- razvojni model razlikovanja med nadarjenostjo in talentom (Gagne) je model nadarjenosti, ki prikazuje transformacijo genetsko pogojene nadarjenosti v specifičen talent na določenem področju, na kar vplivajo okoljski dejavniki, neintelektualne spremenljivke ter učenje, trening in vaja (Kovačič, 2015).

V vsakdanji rabi se nadarjenost in inteligentnost pogosto uporabljata kot sinonima. Kot nadarjen (širši pogled) se pogosto označi nekdo, ki ima visoko razvite intelektualne sposobnosti (ožji pogled). Vendar pa primerjava značilnosti nadarjenih in visoko inteligentnih oseb pokaže, da so značilnosti diametralno nasprotni. Koncept nadarjenosti je danes vsebinsko veliko bolj razširjen. Nadarjeni otroci so zagotovo tudi visoko inteligentni, visoko inteligentni otroci pa niso nujno nadarjeni (Kovačič, 2015).

Talent je ugodna kombinacija posameznikovih visoko nadpovprečno izraženih sposobnosti na nekaterih področjih značilnosti, kot so glasbene sposobnosti, glasbena ustvarjalnost, glasbena izvedba, glasbeno znanje, glasbene aktivnosti in nekatere druge osebne značilnosti in lastnosti (Črčinovič Rozman in Kovačič, 2010). Za posameznikovo glasbeno uspešnost pa je poleg talenta potrebna tudi vztrajnost in trdo delo ter vsaj povprečno razvite glasbene sposobnosti (Habe, 2013). Peskova navaja, da je v 1. fazi razvoja glasbenega talenta, ki poteka do 5. leta starosti otroka, obdobje, ko se izoblikujejo glasbene potrebe, interesi, nagnjenja do glasbe, izoblikuje pa se tudi že prvi glasbeni okus. Poleg tega se še razvija absolutni posluš, intenzivneje pa elementarne glasbene sposobnosti, kot sta melodični in ritmični posluš (Pesek, 1997). Novejše raziskave so nakazale, da je razvoj nadarjenosti dinamičen proces. Prirojena sposobnost je dejavnik, ki le prispeva k razvoju glasbenih sposobnosti in uspešnega glasbenika, ni pa edini vzrok za uspešnost. Prepoznavanje talenta je lažje pri majhnih otrocih, saj vplivi okolja in sistematičnega učenja še nimajo takšnega vpliva (Jaap, 2011). Razlika med nadarjenostjo in talentom je v tem, da se nadarjenost nanaša na področja človekovih sposobnosti, talen pa na področje človekovih dosežkov. Označuje izjemno obvladovanje sistematično razvitih sposobnosti in znanja na najmanj enem področju človekove aktivnosti, znotraj najboljših 10 % vrstnikov enake starost, ki so na nekem področju (ali na več področjih) aktivni (Gagne, 1985 v Kovačič, 2015). Pomanjkanje enotne definicije nadarjenosti botruje tudi različnim ocenam populacije nadarjenih oz. talentiranih, ki v različnih okoljih precej variira. Delež nadarjenih se navadno giblje med 1 % in 20 % populacije (Kovačič, 2015).

Termin talent se nanaša na odličnost na specifičnih področjih, kjer je za dosego visokih stopenj specifičnih dosežkov ali izvedbenih sposobnosti potrebno veliko vaje. Je rezultat razvitih naravnih sposobnosti, ne glede na področje. Razvoj talenta je rezultat tekme med nadpovprečnimi prirojenimi sposobnostmi in področjem talenta z intervencijami in pospeševalskimi vplivi vzgoje in izobraževanja, vaje, virov, napornega dela, motivacije in namena (Sayler, 2009).

V najzgodnejših letih lahko starši prepoznajo izjemne glasbene sposobnosti ali talent . Starši to sposobnost običajno prepoznajo med opazovanjem, kako se njihovi otroci učijo peti ali igrati, se hitro naučijo pesmi, se odzivajo na note in kažejo višje stopnje interesa ali potenciala. V drugi fazi je pomembno domače glasbeno življenje, ki ga zaznamujejo priložnosti za glasbeno stimulacijo in obogatitev, interes staršev za glasbo in izpostavljenost različnim vrstam glasbenih doživetij za otroke. Talentirani otroci začnejo uživati v glasbi. Raziskave kažejo, da so mnogim uspešnim glasbenikom starši v otroštvu peli, jih jemali s seboj na koncerte, izpostavili različnim glasbenim inštrumentom, zagotavljali so obiskovanje različnih glasbenih aktivnosti, otroških zborov, kot tudi dodatne glasbene izkušnje, ko se je njihov interes okrepil. Te prijetne zgodnje glasbene izkušnje vodijo do občutkov sreče, ki jih spremljajo pozitivne spodbude in podpora staršev. Tretja faza vključuje glasbeni pouk v zgodnji starosti šestih ali sedmih let, z učitelji s toplino in skrbjo. Izbira glasbenega učitelja, ki bo otroku všeč in s katerim

bo lahko razvil topel odnos, se zdi kritična odločitev. Najbolj glasbeno talentirani glasbeniki so si svojega prvega učitelja zapomnili kot toplega in skrbnega, namen zgodnjega poučevanja pa se zdi spodbujanje ljubezni do glasbe (Reis, 2009 v Kovačič, 2015).

Na glasbenem področju pa se, sicer redko, pojavljajo tudi čudežni otroci, za katere je rezervirana etiketa glasbeno nadarjen. Čudežne otroke najdemo na različnih področjih, največ pa na področju glasbe, pri matematiki in šahu. Glasbena nadarjenost ali izjemni talent se v glasbi nanaša na čudežne otroke, ki pri starosti deset let ali prej izražajo glasbene sposobnosti na nivoju odraslih profesionalcev (Callahan, 2009 v Kovačič, 2015). Glasbena nadarjenost čudežnih otrok se lahko pokaže že pri starosti enega ali dveh let, kar je prej kot na drugih področjih. Iz zgodovine poznamo precej čudežnih otrok glasbe, najbolj poznan je verjetno W. A. Mozart, pa tudi Bach ali v novejšem času Ivo Pogorelič.

Muzikalnost se kaže v tem, ko se posameznik vživi v glasbeno delo, ga interpretira in mu zmore slediti tako po zunanji, kot tudi notranji zgradbi. Glasbeno delo gledalcem predstavi tako, da doživetja in čustva, ki jih doživlja ob izvajanju, enaki meri podoživljajo gledalci in čutijo tako, kot on sam (Denac, 2010). Muzikalnost lahko označimo sposobnost za estetsko doživljanje glasbe, ki jo je pri posamezniku moč meriti z dokazovanjem zmožnosti globine poslušanja in razumevanja umetniške strukture kompozicije (Hallam, 2006). V vsakodnevni jezikovni uporabi razumemo to sposobnost kot posebno (specialno) sposobnost za doživljanje glasbe, ki je pri enem človeku manj, pri drugem pa bolj razvita. Muzikalnost zagotovo ni sposobnost, ki bi bila nepovezana z drugimi področji doživljanja, ampak je dispozicija za aktualiziranje splošnih sposobnosti na področju glasbe. Dosežke in učinke muzikalnosti moramo obravnavati samo ob upoštevanju celotne strukture človekovih sposobnosti. Muzikalnost najpogosteje pomeni sposobnost odzivanja na glasbo, občutljivost za estetsko in afektivno vrednost glasbe in tudi sposobnost razumevanja, doživljanja in vrednotenja glasbe. Izpostavimo, da sicer pogosto uporabljenega termina muzikalnost v naš empirični kontekst ocenjevanja značilnosti glasbenega talenta ne vključujemo kot samostojen kriterij oz. spremenljivko, saj je muzikalnost po našem mnenju povezana oz. vkomponirana v različna področja obravnave glasbenega talenta: glasbene sposobnosti, glasbena ustvarjalnost, glasbena izvedba in glasbeno znanje (Kovačič, 2015).

2.4 Okolje

Družina je osnovna celica, v kateri je otrok deležen prvih stikov z glasbo. Že v prenatalnem obdobju preko petja bližnjih in predvajanja glasbe pridobiva izkušnje o glasbi (Borota, 2016). Najpomembnejše motivacijsko sredstvo za spodbujanje h glasbenim dejavnostim pa so starši. Ti morajo poskrbeti, da otrok ne izgubi motivacije in mu postavljati kratkoročne cilje, saj bo to pripomoglo, da bo otrok imel pozitivno samopodobo glede raznih glasbenih dejavnosti (Habe, 2013). Menim, da je veliko odvisno od staršev, v kolikšni meri vzpodbujajo otrokovo lastno

aktivnost v glasbi. Zelo pomembno je, da se odzovejo na vsako otrokovo glasbeno radovednost, vprašanje ali dilemo, jim omogočajo glasbene aktivnosti in raziskovanje zvokov. Pri tem pa jih tudi nežno usmerjajo h kvalitetnim glasbenim doživetjem. Omejevanje teh aktivnosti lahko negativno vpliva na otrokove glasbene aktivnosti, jih zavira in tako zavira tudi razvoj glasbenih sposobnosti. Ljubiteljska ali celo profesionalna aktivnost staršev bo otroke v večji meri motivirala, da se bo tudi sam glasbeno izobraževal in ustvarjal. O tem nam pričajo tudi zgodbe številnih glasbenih družin, npr. družina Bach, v kateri je več generacij glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev (Zaplotnik, 2021)

Vzpodbudno okolje v vrtcu je zraven prirojenih dispozicij in vzpodbudnega okolja doma zelo pomembno za uspešen razvoj glasbenih sposobnosti, Vzgojitelji ga oblikujemo in upravljamo. Igralnica v vrtcu presega funkcijo bivalnega prostora. Obravnavamo jo kot učno okolje, v katerem se odvijajo vsakodnevne učne situacije. Pod vplivom Gardnerjeve teorije o obstoju več relativno neodvisnih inteligenc se je razmišljanje o šolskem prostoru usmerilo v oblikovanje takega učnega okolja, kjer naj bi prostor z mnogoterimi spodbudami vplival na razvoj različnih otrokovih potencialov (Cencič in Pergar Kuščer 2012). Učno okolje samo po sebi predstavlja kontekst učenja (Istance in Dumont 2013). Ker otroke uči, mora biti izobraževalno, ustvarjalno in zabavno (Kužnik 2008), vendar pa tudi prilagodljivo in imeti možnosti spreminjanja.

Smiselni je razmislek o oblikovanju bogatega in raznovrstnega učnega okolja, v katerem lahko vzpostavimo občutek pripadnosti in ne ločenosti od sveta, povezujemo področja dejavnosti, kot so v realnem svetu, ter upoštevamo celovitost otrokove osebnosti na telesni, umski in duševni ravni (Taylor 2009, 24). V poučevalni situaciji učitelj organizira prostor tako, da le-ta omogoča spodbudno in vključujoče učno okolje, ki otrokom nudi raznolike učne izzive ter možnosti samostojnega dela, sodelovalnega učenja in pridobivanja demokratičnih izkušenj (Vonta, Balič in Sakelšek 2005). V vrtcu izhajamo tudi iz ugotovitve, da je igralnica prostor razlik, ki ne prihajajo od zunaj, ampak so ustvarjane v prostoru (Bahovec 2012).

Značilnost učnega okolja za otroke v zgodnjem obdobju je tudi interaktivnost. V interaktivnem učnem okolju ima otrok možnost, da se uči s čutili in v interakciji z okoljem (Thornton in Brunton 2007). Interakcijo vzpostavlja ne le z drugimi otroki, ampak tudi s predmeti in simboli, ki se nanašajo na druge vsebine. Zato je upravičen razmislek o načelu individualizacije učnih izkušenj – kaj in kako umestiti v prostor, da bi učno okolje podpiralo otroku lasten način razvoja po lastnem tempu (Hansen, Kaufmann in Burke Walsh 2000, 6). Prostor na ta način postaja občutljiv za individualne razlike in učni transfer, ki omogoča osmišljanje novih informacij gleda na že usvojene (Istance in Dumont 2013). Učna okolja je treba obravnavati celostno, kot zmes različnih dejavnosti, ki se odvijajo v kontekstu.

Eden od dejavnikov vplivanja na učinkovitost učnih okolij je tudi organizacija prostora. V vrtcih je zelo primeren način organizacije prostora oblikovanje različnih igralnih kotic, v katerih potekajo usmerjene in spontane aktivnosti iz različnih področij dejavnosti. Tako lahko oblikujemo različne kotic glasbenih dejavnosti, ki jih med šolskim letom dopolnjujemo, spreminjamo in oblikujemo glede na interes otrok in vzgojiteljeve ustvarjalne ideje. Otroci lahko med kotic prosto prehajajo in v njih izvajajo aktivnosti glede na zanimanje in lasten interes. Ker se elementarne glasbene sposobnosti razvijajo ravno v zgodnjem obdobju otrokovega razvoja, je še toliko pomembnejše, kako je oblikovano zgodnje učno okolje. Tako je Borota (2022) v raziskavi o učnem okolju za glasbo v vrtcu ugotavljala, da so v četrtini opazovanih igralnic organizirani glasbeni kotic, priložnostni, ko so načrtovane glasbene dejavnosti, občasni pa pri manjših projektih. Rezultati so pokazali, da večina igralnic v vrtcu nima organiziranih glasbenih kotic, temveč le manjši del. Ko pa so opazovalke organizirale glasbeni kotic, je tako oblikovano učno okolje otroku omogočalo, da vzpostavi z njim aktiven odnos. Otroku je bila dana možnost za gibanje, socialne stike, izbiro prostora, izbiro in menjavo dejavnosti, opustitev dejavnosti ter umik v zasebnost (Bela knjiga 2011).

Ugotovila je tudi, da je dobra četrtina igralnic opremljena s stalno zbirko glasbil, dobra desetina pa ima tudi pianino oz. sintetizator. Nekateri vrtci imajo v skupni uporabi le eno zbirko glasbil. Velika večina opazovanih igralnic pa ima stalno zbirko glasbenih posnetkov in tehnologijo, ki omogoča poslušanje ali izvajanje glasbe. V večini primerov je CD predvajalnik, v nekaj primerih tudi računalnik. Rezultati so tudi kazali na občasno predvajanje glasbe ali poslušanje radia kot zvočne kulise, a kljub temu vzgojiteljice zvočno okolje ocenjujejo kot primerno. Glasbo v ozadju predvajajo v času rutine, med počitkom, obroki, med rojstnodnevno zabavo, pospravljanjem igralnice in med izvajanjem drugih dejavnosti, kot sto likovne dejavnosti (Borota, 2022). Vendar pa moramo biti pozorna na dejstvo, da stalna izpostavljenost obilici zvokov v nas vgradi obrambni mehanizem, ki nam sicer omogoča, da zvok zaznamo, ga pa ne ozavestimo. Na ta način se izgublja sposobnost zavestnega poslušanja in hotenega selekcioniranja zvočnih spodbud in informacij iz okolja (Haber, 1999 v Borota, 2022).

2.5 Glasbene preference vzgojiteljev in predšolskih otrok

Pri načrtovanju, vodenju in izvajanju glasbenih dejavnosti je najbolj pomembno, da vzgojitelj čuti naklonjenost do glasbe. Vzgojitelji morajo izžarevati ljubezen in predanost do glasbe in na tak način glasbo posredovati tudi otrokom. Le s takšnim načinom bodo otroke prepričali in motivirali h glasbenemu ustvarjanju. Če osebnega žara do glasbe ni, otroci to začutijo in potem od njih ne moremo pričakovati motiviranosti za glasbo (Rotar Pance, 2006).

Na uspešnost izvajanja glasbenih dejavnosti vzgojiteljev pa igra ključno vlogo več psiholoških dejavnikov, kot so motivacija do poučevanja, zadovoljstvo pri delu in samospoštovanje. Pri

mladih učiteljih glasbe je bila zaznana visoka stopnja notranje motivacije za poučevanje glasbe. Učitelji glasbe, ki menijo, da so sposobni učinkovito opravljati poklicne naloge, so poročali o višjih stopnjah zadovoljstva z delom kot učitelji, ki tega dožemanja nimajo.

Vzgojitelj lahko v skupino prinese določene osebnostne lastnosti, ki lahko vplivajo na njihovo delo. To še posebej velja za samospoštovanje, ki vpliva na učiteljeve izbire, prepričanja in samoznave. Učitelji, ki izkazujejo visoko stopnjo samospoštovanja, so bolj nagnjeni k razvoju profesionalne samoučinkovitosti (Biasutti idr., 2020). Navedbe lahko najverjetneje preslikamo tudi na delo vzgojiteljev.

Je pa zelo pomembno, da so vzgojitelji tudi sami navdušeni nad glasbeno umetnostjo. Raziskava je pokazala, da tisti vzgojiteljic, ki pogosto obiskujejo likovne in umetniške glasbene prireditve, pogosteje vključujejo ustvarjalne umetniške dejavnosti v svoje delo v vrtcu v primerjavi z vzgojitelji, ki tega zanimanja ne izkazujejo (Bačilija Sušić idr., 2018).

Ko govorimo o glasbenih preferencah, mislimo na izražanje interesa posameznika za določene aktivnosti in vsebine na glasbenem področju. Stopnja izražanja interesa za glasbene dejavnosti in stopnja razvitosti glasbenih sposobnosti pa sta povezani s prvimi glasbenimi izkušnjami posameznika. Zato je zelo pomembno, da že v predolskem obdobju otroku ponudimo raznovrstne glasbene izkušnje in mu pomagamo oblikovati pozitiven odnos do glasbe (Denac, 2012). Pomembna pa sta ozaveščenost in občutljivost vzgojitelja glede individualnega razvoja vsakega posameznega otroka, saj se mora zavedati, da je razvoj vsakega otroka svojstven in lahko odstopa od dognanih norm (Vargazon, 2014).

Bonnie in Ebbeck sta v raziskavi, v katero so bili vključeni od štiri do pet let stari otroci, ugotovila, da so otroci najraje sodelovali pri plesnih dejavnostih (Bonnie in Ebbeck, 2009). Denac je v svoji raziskavi ugotovila, da izražanje interesa vzgojiteljev vpliva na pogostost načrtovanja le-teh. vzgojitelji na prvo mesto glede priljubljenosti postavljajo glasbeno dejavnost petje pesmi, ki jo tudi največkrat načrtujejo oziroma ji posvečajo največ pozornosti, na drugem mestu pa se je znašlo poslušanje glasbe, ki je na drugem mestu tudi po pogostosti načrtovanja oz. izvajanja.

Njena priporočila za izvajanje glasbenih dejavnosti so:

- ustvarjati čustveno prijetno ozračje v skupini, to pomeni, skrbeti za ustrezno motivacijo,
- razvijati pozitiven odnos do vseh glasbenih dejavnosti,
- spodbujati aktivno sodelovanje otrok v glasbenih dejavnosti,
- upoštevati interes otrok,
- otroke vključevati v sistem načrtovanja glasbenih vsebin, ciljev, metod in sredstev dela,

- poskrbeti za enakovredno zastopanost glasbenih dejavnosti v vzgojno-izobraževalnem procesu (Denac, 2012).

2.6 Glasbeni razvoj in značilnosti učenja v zgodnjem otroštvu

2.6.1

Značilnosti glasbenega razvoja 3–5 let starih otrok:

Odzivanje na zvok:

- fizični razvoj otroka poteka cefalokavdalno (od glave navzdol) in proksimodistalno od sredine telesa navzven (Hooper in Umansky, 2009 v Kovačič, 2015). Otrok bo osnovni utrip (metrum oz. mero) sposoben najprej ploskati, šele nato korakati
- korakanje po meri se pojavi okrog 4. leta starosti (Kenney, 1997; Rainbow, 1977 v Kovačič, 2015),
- modeliranje (otrok posnema vzgojitelja), visok vzgojiteljev vpliv in primeri olajšajo učenje pri predšolskih otrocih (Merrion, 1989 v Kovačič, 2015).

Odzivanje na glasbo:

- majhni otroci se odzivajo spontano in z manj samozavesti (Philpott, 2001 v Kovačič, 2015),
- 3–4-letniki se odzivajo (so občutljivi) na čustveni pomen v glasbi (Trainor, Clark, Huntley in Adams, 1997 v Kovačič, 2015),
- predšolski otroci kažejo preference za »popularno« glasbo (to je priljubljene otroške pesmi), so pa prav tako odprti tudi za široko paleto glasbenih slogov (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- ponavljanje lahko poveča preference (Merrion, 1989 v Kovačič, 2015).

Gibalne sposobnosti:

- večina temeljnih motoričnih vzorcev se pojavi pred 5. letom (Loong in Lineburgh, 2000 v Kovačič, 2015),
- deklice običajno prekašajo dečke pri koordinaciji gibalnih vzorcev in koordinaciji roka – oko (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- koordinirano gibanje ob glasbi narašča pri 3 letih, pri 4 letih postaja bolj kompleksno in pri 4 letih je otrok zmožen skokov, preskokov, galopa in drsanja (Loong in Lineburgh, 2000; Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- tendenca je, da se predšolski otroci po navadi gibljejo enakomerno po dobah v tempu 120–176 udarcev na minuto (Huang, 2007 v Kovačič, 2015),
- na gibanje ob glasbi močno vpliva opazovanje vrstnikov (Merrion, 1989 v Kovačič, 2015),
- gibalne aktivnosti z uporabo velikih ritmičnih gibov so preprostejše v primerjavi z manjšimi (Loong in Lineburgh, 2000 v Kovačič, 2015).

Instrumentalne izvajalske spretnosti:

- otroci med 3. in 5. letom uživajo pri igranju in raziskovanju zvokov novega inštrumenta (Frostik idr. v Kovačič, 2015),
- uspešna instrumentalna izvedba je bila ugotovljena pri uporabi Suzuki metode pri 3–5 let starih otrocih, ob visoki podpori staršev/učiteljev (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- tri- in štiriletni otroci lahko igrajo preproste ritmične inštrumente (Loong in Lineburgh, 2000 v Kovačič, 2015),
- raziskave kažejo, da imajo 3-5-letniki raje bobne kot melodične inštrumente (Loong in Lineburgh, 2000 v Kovačič, 2015).

Druge glasbene sposobnosti in spretnosti:

- otroci se ukvarjajo z zvočnimi barvami in raziskovanjem zvoka (Swanick in Tillman, 1986 v Kovačič, 2015),
- otroke na tej stopnji impresirajo ekstremi v dinamiki, barvi ipd. (Philpott, 2001 v Kovačič, 2015),
- otroci med 3. in 6. letom lahko primerjajo zunajglasbene značilnosti z glasbo (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015),
- štiri- in petletniki začnejo razumevati koncepte, kot so visoko – nizko in glasno – tiho (Kenney, 1997 v Kovačič, 2015),
- mlajši otroci se najbolj osredotočijo na pomembne vidike glasbe (centracija) (Warrener, 1985 v Kovačič, 2015),
- med 3. in 4. letom otrok začne razlikovati med hitrim in počasnim (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015),
- okrog 4. leta se začne pojavljati ekspresivnost, v začetku predvsem spontana (Swanick in Tillman, 1986 v Kovačič, 2015),
- predšolski otroci imajo raje hitrejši tempo in izkazalo se je, da so pri hitrejšem tempu tudi bolj natančni (Huang, 2007 v Kovačič, 2015),
- zgodnja slušna diskriminacija je pri učenju usmerjena na glasnost, barvo in tonsko višino (Hargreaves in Zimmerman, 1992 v Kovačič, 2015),
- pri predšolskih otrocih pozornost pri poslušanju traja približno 2 minuti (Merrion, 1989; Sims, 1986 v Kovačič, 2015),
- aktivne glasbene dejavnosti so povezane z višjimi stopnjami udeležbe (Fox, 2000 v Kovačič, 2015).

Značilnosti glasbenega razvoja v starosti 5–7 let:

- otroci obvladajo sposobnost za selektivno poslušanje ob vstopu v šolo (Werner, 2007 v Kovačič, 2015),

- otroci lahko premagajo posplošene odzive in kažejo diskriminativne odzive (Connolly, 1972 v Kovačič, 2015).

Odzivanje na glasbo:

- preference za tonalnost se povečajo okrog starosti 6 let (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015),
- odprtost za nezahodno glasbo se začne zmanjševati približno pri starosti 5 - 6 let (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015).

Gibalne sposobnosti:

- od 5. leta dalje otroci razvijejo boljšo koordinacijo pri grobi in fini motoriki (Huang, 2007 v Kovačič, 2015),
- od 4. do 6. leta pojema spontano gibanje (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- petletniki so sposobni izvesti preproste gibalne koreografije (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015).

Inštrumentalne izvajalske spretnosti:

- otroci razvijajo sposobnost igranja preprostih tolkal; lahko so že zmožni igrati melodije na inštrumente, kot sta ksilofon in klaviature (Frostik idr., v Kovačič, 2015),
- otroci ne smejo začeti z igranjem trobil/pihal vsaj do starosti 6–7 let, da se zagotovi, da so fizično sposobni igrati instrumente (McPherson, 2006, v Kovačič, 2015).

Druge glasbene spretnosti in/ali dejavniki:

- raziskave kažejo, da je še posebej pomembno obdobje v glasbenem razvoju med 5. in 7. letom starosti (Hargreaves in Zimmerman, 1992 v Kovačič, 2015),
- petletniki lahko izvajajo spominske naloge, kot je ploskanje melodije pesmi (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- odkrivanje zvočne barve je po 5–6 letu starosti dokaj natančno (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015)
- zvok je lahko povezan s simboli, začenši pri starosti okrog 5 let (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- otroci pri starosti 7 let so še vedno na improvizatorski stopnji (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- okrog 6. leta lahko otroci začnejo uporabljati glasbeno notacijo (Kenney, 1997 v Kovačič, 2015),
- raziskave kažejo naslednjo razvojno zaporedje pri 5 let starih otrocih in starejših: volumen, barva glasu, tempo, trajanje, tonska višina in harmonija (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015,)
- konzervacija (sposobnost za usklajevanje različnih vidikov) se pojavi po starosti 7 let (Davidson in Scripp, 1988; Warrenner, 1985 v Kovačič, 2015),

- osnovnošolci pogosto razumejo glasbene pojme, vendar jim primanjkuje besedišča, da bi jih natančno opisali (Hargreaves in Zimmerman, 1992 v Kovačič, 2015).

Za razvoj glasbenih sposobnosti pa je izjemnega pomena glasbena aktivnost otrok. Stopnja glasbene aktiviranosti je eden izmed prvih pogojev za učenje in dosežke. Otroci se naučijo usmerjati pozornost, jo podaljšujejo in razvijajo sposobnost nadzora lastnega učenja.

Glasbeni pouk lahko pri otrocih izboljša rezultat merjenja inteligence. Vključenost v glasbene aktivnosti vpliva na izboljšanje odnosov, komunikacije s starši in učitelji, starši pa so ponosni na otrokove dosežke in srečni, da lahko podpirajo svoje otroke pri glasbenih aktivnostih (Rauscher idr., 1997, Schellenberg, 2004, v Chin in Harrington, 2007 v Kovačič, 2015).

Glasbena aktivnost lahko ima pri posamezniku še druge pozitivne učinke. Iz poročil, ki se nanašajo na kognitivno področje, izhaja, da ima glasbena aktivnost pozitivne učinke na inteligenco in dosežke. Pri psihološkem razvoju ima poslušanje glasbe pomembno vlogo pri razpoloženju, občutkih in vizualizaciji (npr. aktiviranje spomina in fantazij). Obogatitev sposobnosti na glasbenem področju je povezano tudi z obogatitvijo sposobnosti na drugih področjih zunaj glasbenega polja. Primeri: petje ali igranje v ansamblu združuje člane skupine in tako izboljša socialno komunikacijo, okrepijo se vrednote, pripadnost drug drugemu. Preko glasbenega učenja se razvijajo tako glasbene kot jezikovne sposobnosti, povečajo se čustvena inteligenca, matematične sposobnosti, sposobnosti zaznave vidno-prostorskih elementov in razumevanje njihovih povezav. Sposobnost zapornitve tonskih višin utegne biti povezana z logičnim mišljenjem. Za razvoj glasbenih sposobnosti je relevantno imeti kompetenten, pravičen in pogost pouk, koristno je sodelovanje z glasbenimi strokovnjaki znotraj šole kot tudi sodelovanje z umetniki in umetniškimi organizacijami (Padula, 2009b).

2.6.2 Razvoj ritmičnega posluha

Beseda ritem izhaja iz grške besede rithmos. Izvira iz glagola reo, ki označuje nekaj, kar teče, kar ima neprekinjen tok je povezano v svojem gibanju in se z ničemer ne more zaustaviti. Ritem je sinonim za gibanje, ritem je gibanje, gibanje je ritem. Glasbeni ritem najbolj občutimo kot samostojno glasbeno prvine v igri na ritmična glasbila. Ritem v glasbi se izkazuje pretežno na dva načina: kot menjavanje različno dolgih zvočnih trajanj (kratko – dolgo) in kot menjavanje različnih zaporedij poudarjenih in nepoudarjenih dob (Borota, 2011).

Dejanje je ritmično ob pojavu enega od naslednjih dejanj:

- podelitev dobe,
- izpustitev dobe, pri čemer se po pavzi otroci zopet pravilno vključijo v ritmični tok,
- imitacija danega ritmičnega vzorca,
- ritmično gibanje ali udarjanje ob glasbi (Denac, 2002).

Občutek za ritem ima večina otrok že prirojen, obstaja pa veliko takih, ki tega občutka nimajo. Navadno se otrok samodejno enakomerno giblje po ritmu, nekateri otroci pa ritma ne zaznajo dobro in je njihovo gibanje drugačno od ustaljenega (Zagorc idr., 2013). Otrok se lahko giba po ritmu, ki mu ga daje glasba, ploskanje, topotanje nog ali ritmični zvok kakšnega glasbila (palčke, les, ropotulje ...). Je ključnega pomena pri dojemanju pesmi, otrok ga doživlja celostno in se izraža z gibalnim odzivanjem nanj. Otrok se lahko odziva na enakomerni ritem, ponavljajoči se ritem, zaznava spremembe ritma v pesmi in dojema ritmične posebnosti (Vargazon, 2014). V obdobju kmalu po rojstvu se pri otroku pojavi glasbeno čebljanje. Ločimo ritmično in melodično glasbeno čebljanje. V obdobju ritmičnega čebljanja otrok izvaja gibanje enega ali več delov telesa ali pa z ritmičnim skandiranjem ponavljajočih se ritmičnih vzorcev. Po obdobju ritmičnega čebljanja prične otrok uporabljati ritmične vzorce, ki so ločeni z nedoslednimi pavzami ter se gibljejo v enakih ali različnih tempih. Ko otrok prične ritmične vzorce izvajati v relativnem stalnem tempu in v običajnem dvo- ali tridobnem taktovskem načinu, to pomeni, da je prešel iz obdobja ritmičnega čebljanja. Šele po obdobju ritmičnega čebljanja si otrok pridobi občutek za metrum in tempo (Pesek, 1997). Pred prvim letom starosti ritmičnega vedenja ni mogoče opaziti, ritmično gibanje lahko sinhronizira le za kratek čas (Žvar, 2001).

Približno v času, ko se otrok nauči sedeti brez težav, začne glasbene občutke izražati s poskakovanjem, mahanjem z rokami oz. z ritmičnim gibanjem zgornjega dela trupa. Pri osmih mesecih otrok poskusi ploskati, pri enem letu pa se na glasbo odziva tako, da kima z glavo, pomika kolena naprej in nazaj, dela počepe ter se ziblje, ampak tega še ne počne v ritmu glasbe (Campbell, 2004). V drugem letu je vse več reakcij na glasbo, ki so bolj razvite, kot prej. Tudi koordinacija gibov z glasbo se poveča (Denac, 2010). Pri treh ali štirih letih lahko otrok že v grobem razlikuje med hitrim in počasnim tempom (Žvar, 2001).

Ritmične sposobnosti otrok, starih 3–5 let različni avtorji opredeljujejo tako:

- večina otrok postane sposobnih zaznave in izvedbe ritmov med 3. in 5. letom starosti (Reifinger, 2006, v Kovačič, 2015),
- mlajši otroci preferirajo hitreje tempe (Reifinger, 2006 v Kovačič, 2015),
- pri treh letih otroci začnejo ustvarjati vzorce preko ponavljanja (Miyamoto, 2007, v Kovačič, 2015),
- triletniki najboljšo reproducirajo ritem z glasom (Reifinger, 2006, v Kovačič, 2015),
- 40 % do 60 % štiriletnikov lahko vzdržuje osnovni pulz s ploskanjem/tapkanjem (Reifinger, 2006, v Kovačič, 2015),
- vrtčevski otroci so ritmično najbolj natančni pri ritmični izreki (Loong in Lineburgh, 2000; Reifinger, 2006 v Kovačič, 2015),

- gibanje ob glasbi lahko pospeši ritmične sposobnosti pri izvajanju gibalnih spretnosti; vendar pa je pomembno, da ostanejo ploskanje in gibalne aktivnosti preproste (Miyamoto, 2007, v Kovačič, 2015),
- tri- in štiriletniki lažje izvajajo ritme z glasom, zato se naj pri učenju ritmov uporablja glas (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015).

V petem letu starosti otrok lahko prepozna pesem po ritmu (glasbene uganke), vendar pa mora biti ritem raznolik in vsebovati ritmične posebnosti. Pesmi v predšolskem obdobju izvajamo v dvo ali trodelni meri, pri starejših otrocih se lahko mera menjuje. Pri le-teh lahko uporabljamo pesmi s kombinacijo različnih ritmičnih vrednosti. Otrokom že lahko ponudimo pesmi z rastočim in padajočim ritmom ter pesmi s kombinacijo oz. izmenjavo padajoče in rastoče ritmične usmerjenosti. Priporočljivo je, da izbiramo pesmi z raznolikimi oblikami. Pri izvajanju tempa predšolski otroci najlažje izvajajo zmeren tempo, ki prevladuje v pesmicah za predšolske otroke. Po petem letu zmorejo predšolski otroci že nekoliko večje razlike v tempu, zato lahko izbiramo pesmi z različnim tempom. Ob tem pa je pomembno, da za učinkovito izvajanje tempa otrok dobro pozna besedilo in melodijo pesmi.

Pesmi pa se razlikujejo tudi po svoji dinamiki, določeni glasnosti petja. Odraža vsebino, značaj in delno tudi obliko pesmi. Otroci najlažje pojejo srednje glasno, pogosto lahko pojejo tudi zelo glasno, vzgojitelj pa je tisti, ki je pozoren na ustrezno dinamiko pesmi, ki je lahko že označena ali pa jo mora sam presoditi glede na vsebin in značaj pesmi. Pet do šestletni otroci so že sposobnejši preciznejše izvedbe pesmi na področju dinamike pesmi, vendar tudi njihova dinamika še ni vedno točna in enako izvedena (Voglar, 1976).

Otroci v starosti 5–7 let imajo po različnih avtorjih opredeljene:

- sposobnosti, ki se nanašajo na metrum in ritmične vzorce, naraščajo med 5. in 7. letom (Paananen, 2006),
- med 4. in 6. letom narašča razvoj sposobnosti ploskanja, pri 5 letih je otrok sposoben tapkati ritme, ploskati preproste ostinate in vzdrževati meter/enakomeren utrip (Gembris, 2006; Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- petletniki lahko slušno ali vizualno določijo, ali sta dva ritma različna (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- poudarki pomagajo petletnikom razlikovati ritmične vzorce (Reifinger, 2006 v Kovačič, 2015),
- v prvem in drugem razredu učenci bolj natančno izvajajo ritme, ko ploskajo (Loong in Lineburgh, 2000 v Kovačič, 2015),
- Zlogovanje ob zvoku ritma izboljša sposobnost pomnjenja in izvajanja vzorcev (Reifinger, 2006 v Kovačič, 2015).

Sposobnosti dojemanja ritma in glasbe pri otroku razvrstimo na naslednje značilnosti. Otroci:

- z lahkoto ustvarjajo in si zapomnijo glasbene ritme, vendar jih s težavo interpretirajo,
- z lahkoto interpretirajo ritme z rokami, vendar pa jih težko interpretirajo z nogami (ploskanje in hoja),
- z lahkoto tonsko interpretirajo ritme (z glasom), vendar jih s težavo povezujejo z gibanjem,
- z lahkoto interpretirajo ritme z enim delom telesa, vendar pa s težavo z različnimi deli hkrati,
- z lahkoto interpretirajo že znane ritme, zelo težko pa še neznane,
- na samem začetku težko razumejo, razlikujejo in izvajajo ritme, pozneje pa je vse preprosto,
- težko interpretirajo ritem v daljšem časovnem obdobju, čeprav je na začetku realizacija izvrstna,
- težko ohranjajo enakomeren ritem,
- težko oblikujejo gibanje v ritmu,
- z lahkoto dojemajo gibanje s posameznimi deli telesa, gibanja pa izjemno težko povezujejo,
- z lahkoto dojemajo ritme, ki jih sestavijo sami, s težavo pa realizirajo tiste, ki jih morajo ponoviti ali so si jih izmislili drugi,
- z lahkoto izvajajo enakomeren ritem, izjemno težko pa neenakomernega. (Zagorc idr., 2013).

2.6.3 Razvoj melodičnega posluha

Ugotovljeno je bilo, da so že devet mesecev stari otroci diferencialno reagirali na njim prijetno in neprijetno glasbo. Pri devetih mesecih se pojavi vokalizacija ob glasbi in glasbeno čebljanje. Glasbeno čebljanje je odziv otroka na njemu prijetno ali neprijetno glasbo. Pri devetih mesecih se pojavi vokalizacija ob glasbi in glasbeno čebljanje. Glasbeno čebljanje je odziv otroka na njemu prijetno ali neprijetno glasbo, ni ritmično organizirano, pavze se pojavijo zaradi otrokove potrebe po vdihu; neglasbeno čebljanje pa se pojavi prej in je predhodnik govora. V starosti dveh let se pri otroku pojavijo spontane pesmi, ki so atonalne in ritmično neorganizirane. Otroci pričnejo imitirati pesmi, ki pa niso reprodukcija ritma ali melodije, ampak teksta, ki na njih naredi največji vtis. Pri treh letih se poveča število spontanih pesmi, melodija postaja vse bolj podobna pravi melodiji pesmi, prav tako ritmična struktura pesmi. Med tretjim in četrtem letom se pojavi imaginativna pesem, pri kateri otrok iz več znanih pesmi sestavi eno novo (Moog, 1968 v Denac, 2010).

Otroci med četrtem in šestim letom starosti se načeloma že zavedajo ali pojejo pravilno ali nepravilno. Ključnega pomena je intonančno točno petje vzgojitelja, zato je pomembna uporaba intonacije pesmi. Pesem lahko intoniramo s klaviaturo, kitaro, ukulele ali katerim drugim instrumentom, pa tudi z glasbeno ploščico ali z glasbenimi vilicami. Ker se otrok v tem

obdobju uči predvsem z zgledom, je tudi pomembna pravilna interpretacija petja vzgojitelja, sproščeno in umirjeno petje, brez dvigovanja ramen, s pravilno držo in dihanjem. Pet do šest let star otrok je že sposoben usklajevati jakost svojega glasu z jakostjo glasu vrstnikov in vzgojitelja/učitelja. Otroci pa so dovolj zreli, da jih lahko spodbujamo k solističnemu petju in petju ob instrumentalni spremljavi. Pojavijo se prve zasnove slušne analize, pri čemer je otrok sposoben razlikovati med relativno višjimi in relativno nižjimi zvoki (Denac, Ilič, 1993, str. 16).

Značilnosti razvoja melodičnega posluha pri otrocih v starosti 3 – 5 let:

Ton, tonalnost in harmonske sposobnosti:

- otroci pri 3 letih lahko neverbalno izražajo svoje razumevanje s tonskimi višinami povezanih elementov (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- med 4. in 5. letom se pri otrocih razvije natančnejša sposobnost zadevanja tonov, čeprav so včasih tonalno nestabilni (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- inštrumenti, kot je vertikalno orientirani ksilofon, se lahko uporabijo za konkretno reprezentacijo intervalov in odnosov visoko – nizko (Huang, 2007 v Kovačič, 2015),
- raziskave glede občutljivosti predšolskih otrok do harmonije so mešane (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- otroci med 3. in 5. letom se natančneje odzivajo pri nalogah, povezanih s tonskimi višinami, pri katerih gre za uporabo neverbalnih sredstev, kot sta taktilni in vizualni način (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015).

Pevske sposobnosti:

- nekatere raziskave kažejo, da je vokalni razpon 3- do 4-letnikov od približno a do g2, medtem ko druge raziskave kažejo, da je razpon od c1 do c3 (Kim, 2000; Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- v tem obdobju je boljši ženski vokalni model (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- pridobivanje pesmi si sledi po naslednjem vrstnem redu: besede, ritem, tonska višina (Hargreaves in Zimmerman, 1992 v Kovačič, 2015),
- pri starosti 3 in 4 let otroci kombinirajo dele/pesmi v nekaj, kar je kot melodija (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015),
- domišljjsko, spontano petje se pojavi med 3. in 4. letom (Moog, 1976 v Kovačič, 2015),
- približno 50 % otrok zna zapeti nekaj verzov z minimalnimi napakami (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- veliko število 4–5 let starih otrok pri petju modulira (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015).

Značilnosti razvoja melodičnega posluha pri otrocih v starosti 5–7 let:

Ton, tonalnost in harmonske sposobnosti:

- pred starostjo 6 let sta tonska in melodična diskriminacija zelo zahtevni (Miyamoto, 2007 v Kovačič, 2015),
- pri starosti 6 let se začne izboljševati natančnost pri zadevanju tonov (Kenney, 1997 v Kovačič, 2015),
- občutek za tonaliteto se razvije okrog 7. leta (Kenney, 1997 v Kovačič, 2015).

Pevske sposobnosti:

- obseg in natančnost se povečata po 5. letu, s petjem znanih in improviziranih pesmi postajajo pri starosti 6 ali 7 let vse bolj stabilni (Hargreaves in Zimmerman; Kim, 2000 v Kovačič, 2015),
- obseg, intervali (kvantiteta in kvaliteta) ter besedilo pesmi vplivajo na natančnost petja (Mizener, 2008 v Kovačič, 2015),
- pri starosti 6-7 let je glasovni obseg učencev približno ena oktava (z vsemi stopnjami) (Gembris, 2006 v Kovačič, 2015),
- petletniki se pri učenju nove pesmi naučijo najprej besede, nato ritem, potek melodije in končno intervale (Kenney, 1997 v Kovačič, 2015),
- za izboljšanje natančnosti je treba uporabiti odrasli ženski model brez vibrata; moški naj poje v falzetu (Mizener, 2008 v Kovačič, 2015).

Dejavnosti, pomembne za razvoj ritmičnega in melodičnega posluha

V glasbenopedagoški praksi se dosejajo glasbeni cilji na področju ritmičnega in melodičnega posluha z glasbenimi vsebinami na različnih glasbeno-dejavnostnih področjih. Vzgojiteljev izbor glasbenih vsebin izhaja iz glasbeno razvojnih sposobnosti, spretnosti in znanj otrok. Z glasbenimi vsebinami na različnih glasbeno-dejavnostnih področjih (izvajanje, poslušanje, ustvarjanje) razvijamo slušne zaznave in glasbene predstave, ki se postopno vgrajujejo v glasbenokategorialni sistem. Vzgojiteljeva obravnava glasbenih vsebin usmerja učenčevo pozornost k posameznim glasbenim elementom. Tako otrok prihaja v zavesten stik z njimi, jih razčlenjuje in analizira, pogloblja pomnjenje in si tako izgrajuje glasbene predstave. Na področju glasbenega opismenjevanja se poglobljajo slušne zaznave. Na predšolski stopnji so izvedbe glasbenih vsebin pred slikovno vizualizacijo gibno vizualizirane (Zadnik, 2011).

Petje glasbe

Najpomembnejša dejavnost za razvoj otrokovega ritmičnega in melodičnega posluha je petje, ki je tudi najpogostejša glasbena dejavnost v vrtcu. Petje pa je potrebno izvajati pravilno, saj se otrokov glas lahko poškoduje. Škodo povzroča tudi preglasno petje, kričanje, petje iz grla, prenizko petje. Če bodo pesmi ustrezne otrokovi starosti tako vsebinsko, kot intonančno, pa jih bodo otroci z veseljem prepevali.

V prvem letu se otrokove glasbene oz. pevske sposobnosti kažejo v glasbenem čebljanju, ki je ena prvih glasbenih komunikacij, s katero otrok vzpostavlja stik in izraža svoje razpoloženje. Kasnejši razvoj je odvisen od učenja in vpliva okolice, saj se otrok uči peti s posnemanjem, zato je pomembno, da otrokom pogosto pojemo, da pesem zapojemo doživeto in intonalno pravilno. Z otroki pojemo enoglasno, kadar otrok pesem usvoji, pa lahko petje popestrimo z instrumentalno spremljavo ali gibanjem. Prvi otrokovi izkušnji z glasbo sta običajno petje in poslušanje petja. Globoko v spomin se nam vtisnejo doživetja ob pevskem muziciranju v družini, vrtcu in šoli. Pomembno je, da otrok pogosto sliši petje, saj se uči peti s posnemanjem (Borota, 2013, str. 22).

Vesetje do petja lahko pri otrocih spodbudimo tako, da poskrbimo, da bo petje pesmi prisotno vsak dan, kot nekaj samoumevnega ter pesem interpretiramo doživeto in estetsko. Izbiramo pesmi, ki so primerne otrokovi starosti, letnim časom, takšne, ki vsebujejo otrokom razumljiva besedila in imajo umetniško vrednost. Izbiramo pesmi, kjer sta jezikovni in pesemski ritem enaka. Zvočno lahko izpostavimo pavze, ponavljanje ritmičnih ali melodičnih motivov. Pozorni moramo biti tudi na posebnosti glasbe, kot so tempo, ritem, dinamika. Izbiramo pesmi, ki so primerne za obseg otrokovega glasu. Pomembno je, da otroci pesem prvič slišijo kot celoto, besedilo oziroma vsebino pesmi pa vključimo v igro, pripoved ali zgodbo. Paziti moramo, da ne pride do mehničnega ponavljanja, saj lahko otroci postanejo nezainteresirani. (Denac, 2002, str. 53–54).

Poslušanje glasbe

Poslušanje glasbe je pomembna glasbena dejavnost, ki pa se v vrtcih pri nas redkeje izvaja. Zelo pomembno je otrokom ponuditi kvalitetna glasbena dela in jih seznaniti tudi s klasično glasbo. Ob današnji poplavi komercialne glasbe in kanalov za njihovo predvajanje, je vrtec edina priložnost, da stopijo v stik s klasično glasbo. V zakladnici svetovne glasbene zapuščine najdemo mnogo del, ki so primerna za predvajanje v predšolskem obdobju, seveda pa je potrebna ustrezna izobrazba vzgojiteljev in lasten interes za predvajanje tovrstne zvrsti.

V procesu poslušanja otrok odkriva nov svet, svet tonov, poslušanje pa vpliva na čustveni razvoj, razvoj estetske kulture in razvoj glasbenih sposobnosti. S poslušanjem glasbe želimo pri otroku poglobljati in oblikovati njegovo željo po poslušanju; spodbujati veselje in dobro počutje ob poslušanju; razvijati sposobnost pozornega poslušanja; vplivati na čustveno občutljivost in razvijati osnove estetskega glasbenega okusa (Denac, 2010, str. 60).

Na proces poslušanja glasbe vplivajo različni dejavniki, kot so prostor, kjer glasbo poslušamo; glasba, ki jo poslušamo; posrednik, ki glasbo predvaja ali izvaja ter poslušalec, ki glasbo sprejema. Pomemben dejavnik pri poslušanju glasbe je otrok. Kadar otroka dovolj dobro poznamo, lahko izberemo glasbo, ki pri njem vzbudi radovednost in doživljanje. Pri poslušanju glasbe so otrokove potrebe različne. Dojenčki potrebujejo bližino odraslega, malčki pa prostor

za gibanje. Z njeno pomočjo otrok razvija pozornost, približamo mu vsebino, ki pa posledično poskrbi, da otrok razvija domišljijo in radovednost. Tako otrok v tem primeru glasbo posluša hkrati na doživljajski in analitični način (Borota, 2013).

Otroke lahko postopoma vpeljujemo v doživljajsko-analitični način poslušanja glasbenih del, čeprav je v predšolskem obdobju v ospredju doživljajski način poslušanja glasbe. Pet- do šestletni otroci so že sposobni besednega izražanja svojih doživetij in zvočnih predstav ob glasbenem delu. Otrok je že sposoben pripovedovati ali obnoviti vsebino pesmi ali programske skladbe, z besedo označi razpoloženje skladbi in ugotavlja nekatere zvočne značilnosti pesmi (Denac 2001, str. 113).

Igranje na ritmična in melodična glasbila

Igranje na glasbila v predšolskem obdobju je dejavnost, ki jo otroci izvajajo z velikim veseljem. Primerno je, da je v igralnici vedno urejen kotiček z glasbili, po katerih lahko otroci posegajo glede na lasten interes in prosto improvizirajo. Primerna glasbila so glasbila iz nabora Orffovega instrumentarija, v vrtcu izdelana glasbila iz naravnih ali odpadnih materialov, improvizirana glasbila iz predmetov, katerih prvotna funkcija ni muziciranje in lastni instrumenti. Preden uredimo glasbeni kotiček, je pomembno in primerno, da otrokom vsako glasbilo predstavimo, ga poimenujemo, skupaj z otroki eksperimentiramo, kakšne zvoke lahko z njim proizvedemo in otrokom pokažemo tudi pravilno tehniko igranja.

Ko otroku prvič predstavimo glasbilo, ga mora dobro videti, slišati, videti, kako se nanj igra ter spoznati njegovo ime (Denac, 2010, str. 58 v Bratuša, 2023). Z igranjem na različna ritmična in melodična glasbila omogočamo otrokom:

- razvijanje melodičnega in ritmičnega posluha,
- razvijanje drobne motorike (natančnost, skladnost, zanesljivost),
- usvajanje pravilne izvajalske tehnike,
- uvajanje v skupinsko muziciranje,
- samostojno izbiro instrumentov za slikanje različnih razpoloženj in vsebin,
- eksperimentiranje z zvokom,
- izvajanje melodičnega ali ritmičnega ostinata in odmeva,
- izvajanje instrumentalnih vsebin z upoštevanjem dinamičnih in agogičnih posebnosti,
- izvajanje spremljav na osnovi mere, ritma pesmi in ostinatnega motiva,
- izvajanje večglasnih ritmičnih spremljav,
- reproduciranje ritmičnih in melodičnih motivov,
- ustvarjanje melodičnih in ritmičnih motivov ...« (Denac, 2010, str. 58).

Ob izvajanju glasbenih dejavnosti pa moramo vedeti, da je izjemnega pomena lasten interes otrok in navdušenje nad izvajanjem glasbenih dejavnosti, saj bodo le tako imele pozitiven vpliv na razvoj ritmičnega in melodičnega posluha in na splošni razvoj otrok.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Časovni potek raziskave

Raziskava je potekala v časovnem obdobju treh mesecev, od sredine oktobra 2023 do sredine januarja 2024.

3.2 Raziskovalna vprašanja

V svoji nalogi smo si postavili naslednja raziskovalna vprašanja:

Št. 1: Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsekih?

Št. 2: Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na sposobnost natančnega posnemanja petih fraz?

Št. 3: Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na sposobnost natančnega posnemanja govorjenih ritmičnih fraz?

Št. 4: Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na pravilno melodično, ritmično in intonančno izvajanje pesmi po lastni izbiri?

Št. 5: Kakšno je navdušenje otrok nad rednim petjem in poslušanjem glasbe pred in po izvedbi raziskave?

3.3 Hipoteze

Na podlagi raziskovalnih vprašanj smo postavili tudi sledeče hipoteze:

Hipoteza št. 1: Redno petje in poslušanje glasbe bo vplivalo na boljše prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsekih.

Hipoteza št. 2: Redno petje in poslušanje glasbe bo izboljšalo pravilno melodično in ritmično petje pesmi.

Hipoteza št. 3: Redno petje in poslušanje glasbe bo izboljšalo melodični posluh.

Hipoteza št. 4: Redno petje in poslušanje glasbe bo izboljšalo ritmični posluh.

Hipoteza št. 5: Redno petje in poslušanje glasbe bo dvignilo nivo veselja do glasbenih dejavnosti petja in poslušanja glasbe.

3.4 Metode dela:

V raziskavi bo sodelovalo 23 otrok, starih 3,5 do 4,5 leta, vključenih v mojo skupino v vrtcu Hoče. Na kratko bom opisala stanje v skupini na podlagi opazovanja otrok.

Raziskava je trajala 3 mesece. Uporabljena je deskriptivna metoda za opisovanje dejstev in kavzalna eksperimentalna metoda. Izvedli smo teste:

- prepoznavanja tonov v različnih tonskih obsekih,
- melodičnih sposobnosti,
- ritmičnih sposobnosti.

Izvedli smo tudi intervju z otroki, ki je pokazal navdušenje otrok nad petjem in poslušanjem glasbe na začetku in na koncu raziskave. Anketni vprašalnik in testi so bili izdelani posebej za to raziskavo in so povzeti po Denac (2010). Raziskavo in teste sem tudi ustrezno ovrednotila. S svojim delom bi želela prenesti v naš prostor nekatere novejša raziskava na področju glasbene umetnosti iz tujine in prispevati k ozaveščanju o pomenu izvajanja glasbenih dejavnosti, zlasti intonacijsko pravilnega petja in poslušanja klasične glasbe med vzgojiteljicami predšolskih otrok.

3.5 Raziskovalna metoda

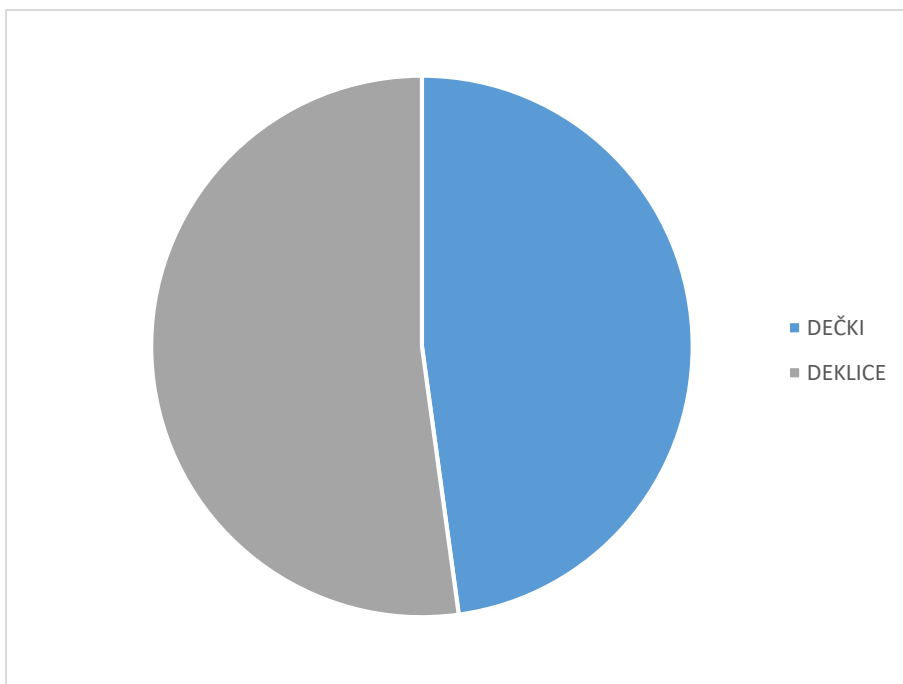
Uporabili smo eksperimentalno metodo, torej namerno vnašanje enega ali več eksperimentalnih dejavnikov v vzgojno izobraževalno prakso. V obdobju treh mesecev smo v opazovani skupini vsakodnevno izvajali dejavnost petja pesmi ob spremljavi ukulele, harmonike, klaviature ali brez spremljave in dejavnost poslušanja klasične glasbe in otroških pesmi. Pesmi smo prepevali tako ob vodenih dejavnostih, ki so bile namenjene le glasbenim dejavnostim, kot ob dejavnostih dnevne rutine, kot je priprava na obroke, skrb zase, v jutranjem krogu, pri pripravi na počitek in med prehodi med dejavnostmi.

3.6 Raziskovalni vzorec

Raziskovalni neslučajnostni vzorec je skupina 23 otrok starih od tri do štiri leta, ki obiskujejo Vrtec Hoče.

Tabela 1: Raziskovalni vzorec in strukturni odstotek glede na spol

SPOL	f	f %
DEČKI	11	48
DEKLICE	12	52
SKUPAJ	23	100

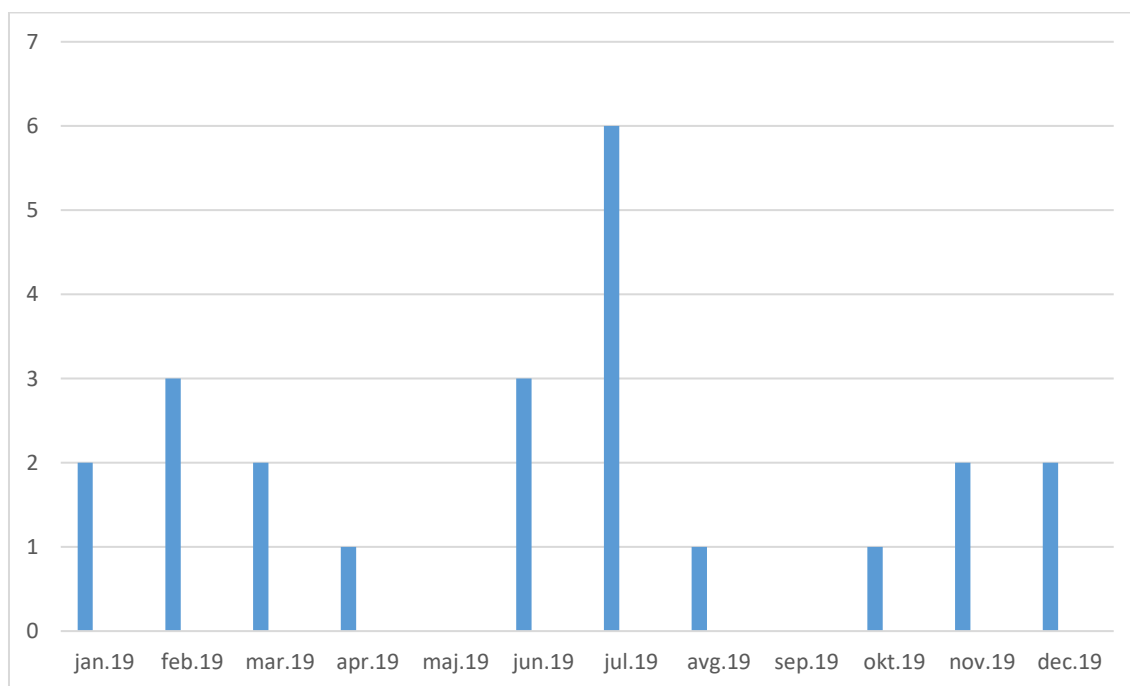

Graf 1: Raziskovalni vzorec glede na spol

Iz tabele in grafikona je razvidno, da je deklic več kot dečkov, in sicer za 1, kar v odstotkih znaša 4 odstotke.

Tabela 2: Struktura vzorca glede na starost

N	\bar{x}	SD
23	4,30	0,265

Graf 2: Razpored otrok glede na starost

Zgornji graf prikazuje razpored otrok po starosti. Najstarejša otroka sta bila rojena v januarju 2019 in sta bila med prvim testiranjem stara 4 leta in 8 mesecev. Najmlajša dva otroka sta bila rojena decembra 2019 in sta bila med prvim testiranjem stara 3 leta in 10 mesecev. Največ otrok je bilo rojeno julija 2019, in sicer je bilo takih otrok 6. Povprečna starost otrok med prvim testiranjem je bila 4.3 leta. Standardni odklon nam pove, da so bili vsi otroci starostno dokaj homogeni in blizu povprečja, saj so vsi rojeni v istem letu.

3.7 Postopki zbiranja podatkov

Otroke smo testirali in z njimi opravili intervju na začetku raziskave in po obdobju treh mesecev. S pomočjo testov smo preverili napredek otrok v razvoju melodičnega in ritmičnega posluha. Teste smo izvedli teden pred pričetkom raziskave in teden po koncu raziskave. Zaradi lažje izvedbe testiranja so bili otroci razdeljeni v manjše skupine. Število udeležencev je bilo odvisno od zahtevnosti in obsežnosti testa. Intervju veselja do petja in poslušanja glasbe je bil izveden individualno.

Objektivnost testov je bila dosežena tako, da so za vse testirane skupine veljali enaki pogoji testiranja z istim izvajalcem testa, navodila pa so bila podana jasno in nedvoumno, vsem skupinam enako

3.8 Merski instrument

Pri raziskavi smo uporabili tri različne teste glasbenih sposobnosti, s katerimi smo preverjali predvsem razvitost melodičnega in ritmičnega posluha. Povzeti so po Denac (2002) in prilagojeni posebej za to raziskovalno nalogo

3.9 Opis začetnega testiranja in interpretacija rezultatov

Test Prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsegih

Test je bil izdelan za namene raziskovalne naloge in je vseboval naloge za prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsegih.

Otroci so dobili tri liste z narisanimi predali. Nad vsakim stolpcem je bila narisana žival, da so se otroci lažje orientirali, pod vsako živaljo pa so bili trije prazni kvadrati. Zgornji kvadrat je predstavljal visoki ton, srednji kvadrat srednji ton in spodnji kvadrat nizki ton. Otroci so pozorno prisluhnili trem tonom, zaigranim na inštrument (klaviatura) v visoki, srednji in nizki legi. Če so pri ponovnem predvajanju tona zaslišali ton, zaigran v visoki legi, so narisali krog v zgornji predal, če so zaslišali ton v srednji legi, so narisali krog v srednji predal, če so zaslišali ton v nizki legi, so narisali krog v spodnji predal. Naloge so bile sestavljene iz razdalj dveh oktav, ene oktave, kvarte oz. kvinte in terce v območju od c do c3. Test je bil sestavljen iz desetih nalog in dveh poskusnih nalog. Vsaka pravilno rešena naloga se je ocenila z eno točko, tako da

je bilo možno osvojiti deset točk. Če je bilo pobarvanih več kvadratov v enem stolpcu ali pa ni bil pobarvan noben, se je to točkovalo z nič točkami. Pred začetkom smo naredili dve poskusni vaji, da smo preverili, če vsi otroci razumejo pravila in da so videli, kako vaja poteka. Otroke smo zaradi lažje izvedbe naključno razdelili v dve skupini in jih testirali ločeno. Obe skupini sta imeli enake pogoje za izvedbo testiranja.

PREPOZNAVANJE TONOV V RAZLIČNIH TONSKIH OBSEGIH

TEST

5

1 2 3 4 5

15

6 7 8 9 10

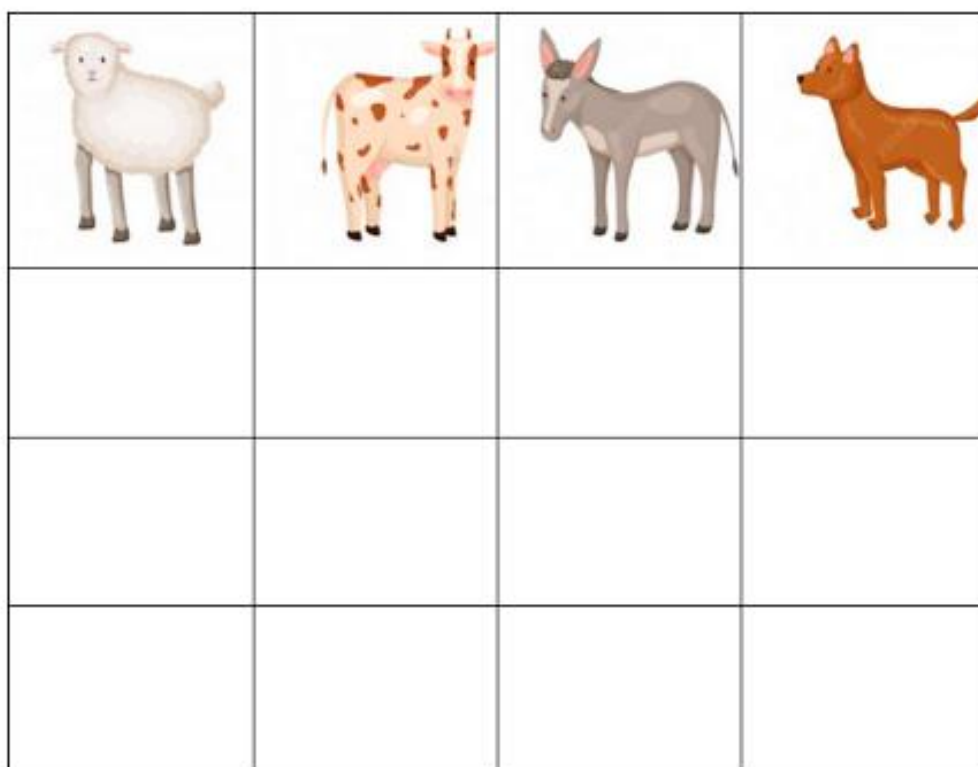
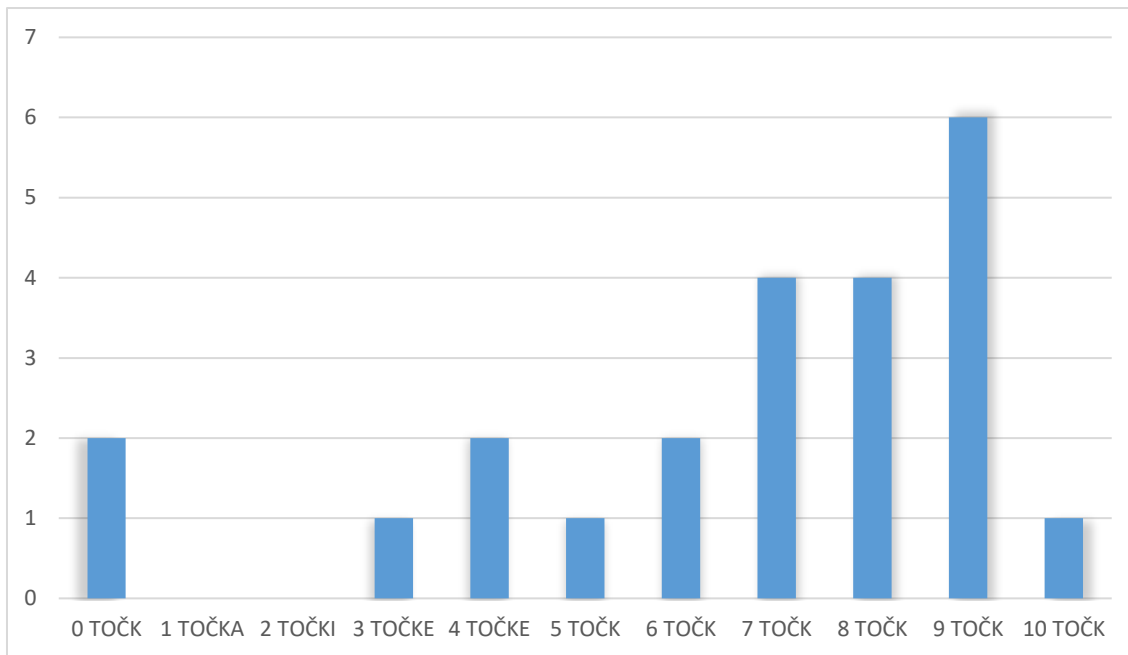

Tabela 3: Začetno prepoznavanje tonov

ZAČETNO PREPOZNAVANJE TONOV V RAZLIČNIH TONSKIH OBSEGIH	f	f%
0 TOČK	2	8,70
1 TOČKA	0	0
2 TOČKI	0	0
3 TOČKE	1	4,35
4 TOČKE	2	8,70
5 TOČK	1	4,35
6 TOČK	2	8,70
7 TOČK	4	17,39
8 TOČK	4	17,39
9 TOČK	6	26,09
10 TOČK	1	4,35
SKUPAJ	23	100

Graf 3: Začetno prepoznavanje tonov

Iz tabele 2 in grafa 3 lahko razberemo, da sta 2 otroka dosegla nič točk. Ostali otroci so dosegli najmanj tri točke in več. Tri točke je dosegel 1 otrok (4,35 odstotka), štiri točke 2 otroka (8,70 odstotka), pet točk 1 otrok (4,35 odstotka), šest točk 2 otroka (8,70 odstotka), sedem točk 4 otroci (17,39 odstotka), osem točk 4 otroci (17,39 odstotka), devet točk 6 otrok (26,09 odstotka) in 10 točk en otrok (4,35 odstotka). Prevladovali so otroci, ki so dosegli sedem, osem in devet točk, skupaj 14 (60,87 odstotka)

Test Posnemanje petih in govorjenih ritmičnih fraz

Test je bil izdelan za namene raziskovalne naloge in je vseboval naloge za posnemanje petih in govorjenih ritmičnih fraz. Test je sestavljalo pet nalog za posnemanje petih fraz, pet nalog za posnemanje govorjenih ritmičnih fraz in dve poskusni nalogi. Kriterij za ocenjevanje je bil sposobnost pravilno ponoviti pete in govorjene ritmične fraze. Izvajali smo ga individualno, s pomočjo igre odmev. Otrok je ponovil dve poskusni melodični in dve poskusni ritmični frazi. Sledilo je pet testnih melodičnih in pet ritmičnih fraz. Če fraze ni ponovil pravilno, ni osvojil nobene točke. Za vsako pravilno ponovljeno frazo je otrok dobil eno točko, tako da je bilo možno osvojiti skupaj deset točk. Otroke sem naključno razdelila v skupine po tri otroke zaradi lažje izvedbe testa. Vse skupine so imele enake pogoje testiranja.

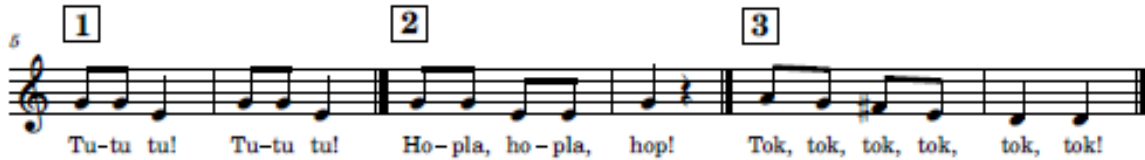
POSNEMANJE PETIH IN GOVORJENIH RITMIČNIH FRAZ

TEST

Čiv - ěiv ěiv! Čiv - ěiv ěiv! Pa, pa, pa, pa, pa, pa!

5 **1** **2** **3**

Tu-tu tu! Tu-tu tu! Ho-pla, ho-pla, hop! Tok, tok, tok, tok, tok, tok!

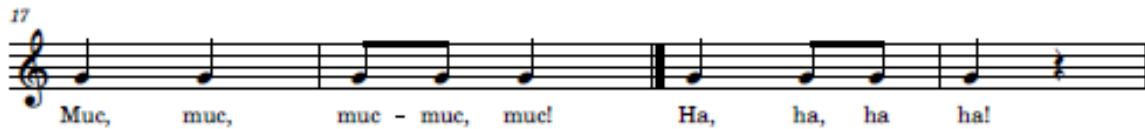
11 **4** **5**

Ti-ka, ta-ka, ti-ka-tak! Do - bro ju - tro, do - o - ber - er dan!

TEST

17

Muc, muc, muc - muc, muc! Ha, ha, ha ha!

21 **1** **2**

E - na, dve, to se ve! Cu - pa cap, cu - pa cap, jaz sem ta ju - nak!

27 **3** **4**

Ko-ko-ko-ko, ko-ko-ko-ko! Mo - ja - se - - stra - se - z ma - no i gra!

32 **5**

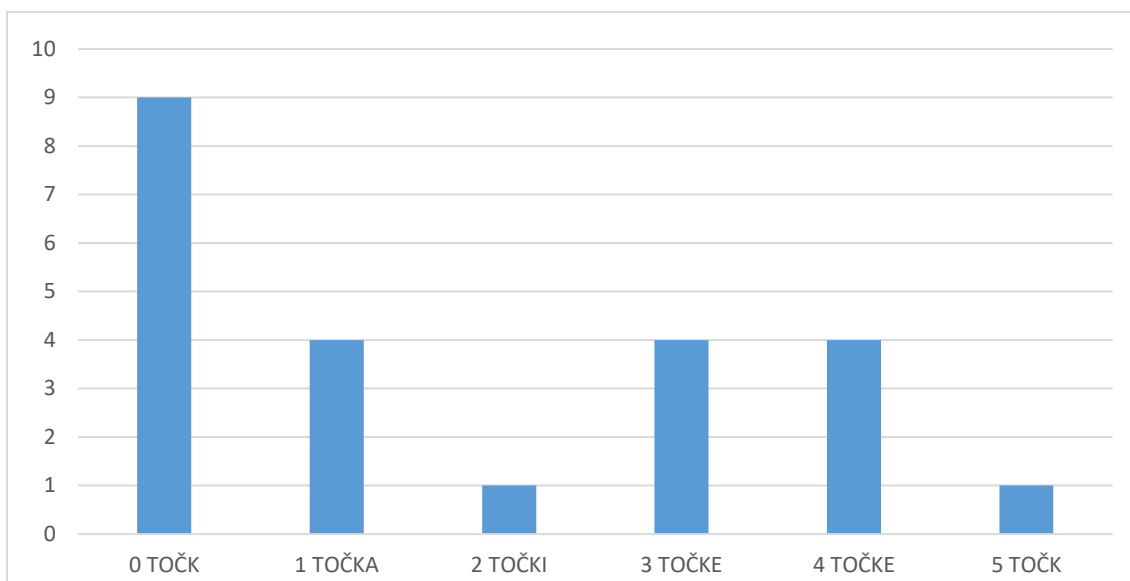

Hov - hov - hov - hov hov - hov!

LEA KRAJNC LEŠNIK

Tabela 4: Začetno posnemanje petih ritmičnih fraz

ZAČETNO POSNEMANJE PETIH RITMIČNIH FRAZ	f	f %
0 TOČK	9	39,13
1 TOČKA	4	17,39
2 TOČKI	1	4,35
3 TOČKE	4	17,39
4 TOČKE	4	17,39
5 TOČK	1	4,35
SKUPAJ	23	100

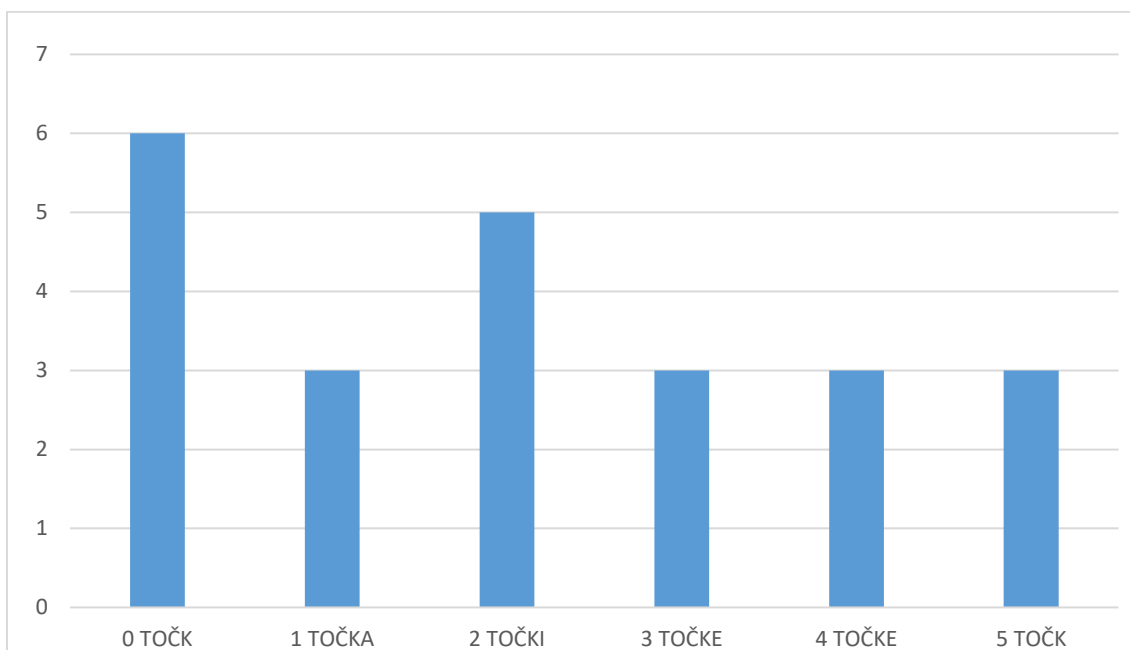

Graf 4: Začetno posnemanje petih ritmičnih fraz

Iz tabele 3 in grafikona 4 lahko razberemo, da je nič točk pri posnemanju petih ritmičnih fraz doseglo 9 otrok (39,13 %), eno točko so dosegli 4 otroci (17,39%), dve točki je dosegel en otrok (4,35) odstotka, tri točke so dosegli 4 otroci (17,39 %), štiri točke so dosegli 4 otroci (17,39 %) in vseh pet točk je dosegel 1 otrok (4,35 %). Vidimo lahko, da sta se oblikovali dve skupini: otroci, ki so dosegli 0 ali 1 točko (skupaj 56,52 %) in otroci, ki so dosegli 3 ali 4 točke (skupaj 34,78 %).

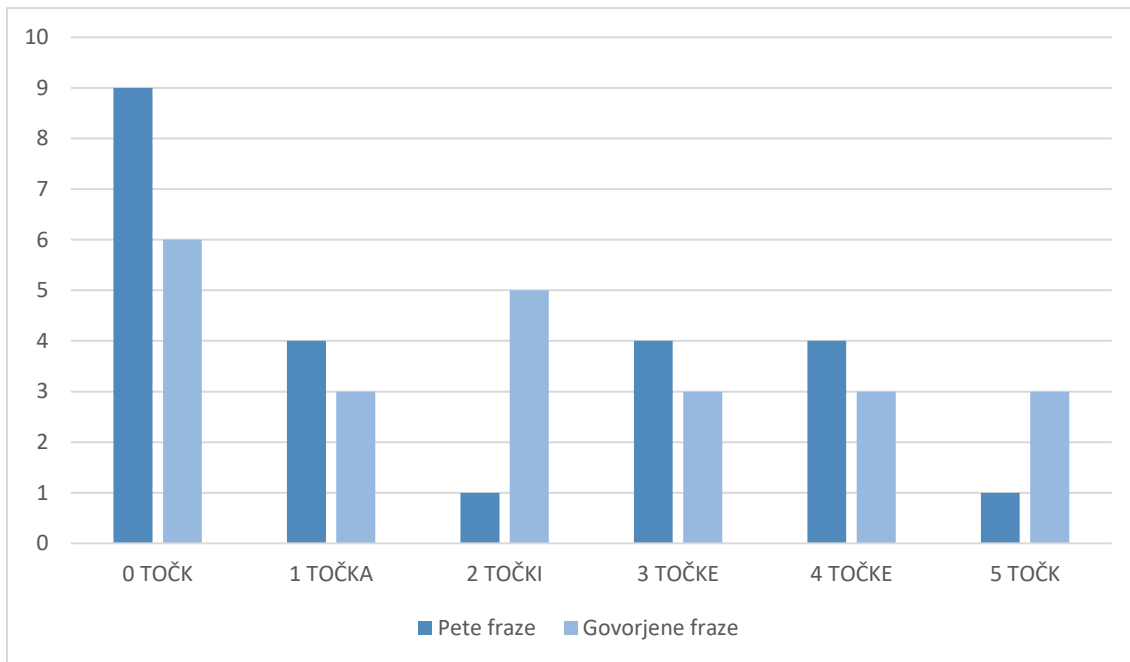
Tabela 5: Začetno posnemanje govorjenih ritmičnih fraz

ZAČETNO POSNEMANJE GOVORJENIH RITMIČNIH FRAZ	f	f %
0 TOČK	6	26,09
1 TOČKA	3	13,04
2 TOČKI	5	21,74
3 TOČKE	3	13,04
4 TOČKE	3	13,04
5 TOČK	3	13,04
SKUPAJ	23	100

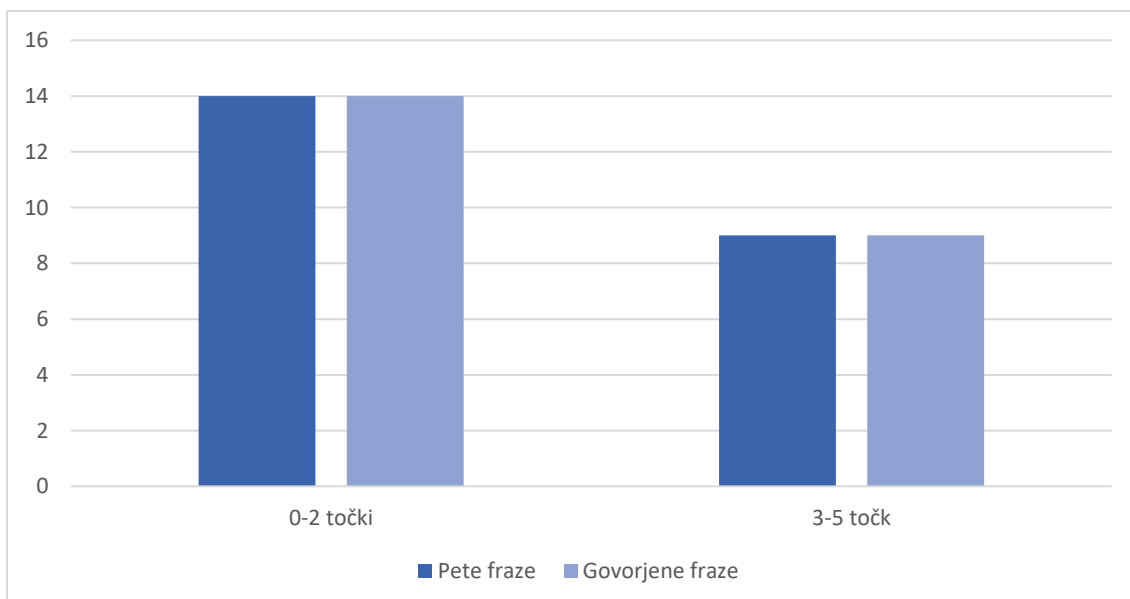
Graf 5: Začetno posnemanje govorjenih ritmičnih fraz

Iz tabele 4 in grafikona 5 lahko razberemo, da je nič točk pri posnemanju petih ritmičnih fraz doseglo 6 otrok (26,09 %), eno točko so dosegli 3 otroci (13,04 %), dve točki je doseglo pet otrok (21,74) odstotka, tri točke so dosegli 3 otroci (13,04 %), štiri točke so dosegli 3 otroci (13,04 %) in vseh pet točk so dosegli 3 otroci (13,04 %). Tokrat so rezultati dokaj enakomerno porazdeljeni po točkah, izstopata le skupini otrok z 0 doseženimi točkami in z dvema doseženima točkama.

Graf 6: Primerjava začetnih rezultatov posnemanja petih in govornih ritmičnih fraz

Iz grafa 6 lahko razberemo, da so bili rezultati govornih ritmičnih fraz boljši od rezultatov petih ritmičnih fraz in tudi bolj enakomerno razporejeni. Iz tega lahko sklepamo, da je na začetku raziskave ponavljanje melodije otrokom povzročalo več težav, kot ponavljanje ritma. Več otrok je tudi doseglo vse točke pri posnemanju govornih ritmičnih fraz in manj otrok je doseglo nič točk, kot pri posnemanju petih ritmičnih fraz. Otroke smo zaradi boljše predstavljivosti razdelili v dve skupini. Prva skupina je dosegla od 0 do 2 točki, 2 skupina pa od 3–5 točk.

Graf 7: Primerjava začetnih rezultatov posnemanja petih in govornih ritmičnih fraz po skupinah

Iz grafa lahko razberemo, da znotraj vsake skupine otrok ni nobenih razlik glede na sposobnost ponovitve pete ali govornjene ritmične fraze. Ker ti sposobnosti kažeta na razvitost ritmičnega in melodičnega posluha, lahko sklepamo, da imajo otroci približno enako razviti ali nerazviti obe vrsti posluha. Delež otrok, ki so pri ponovitvah petih in govornjenih ritmičnih fraz uspešnejši, je manjši od deleža otrok, ki so bili pri ponovitvah fraz manj uspešni ali neuspešni.

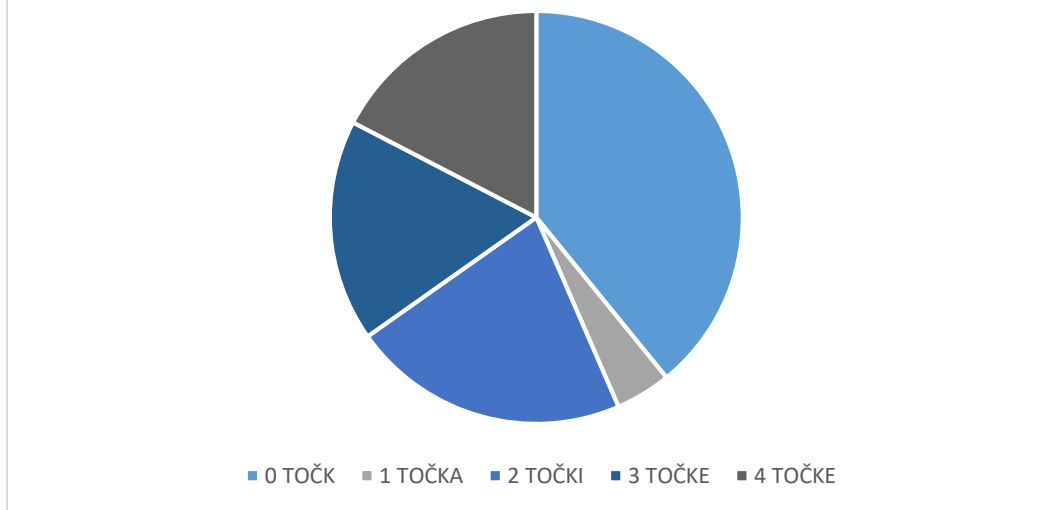
Test Ugotavljanje natančne izvedbe pesmi

S testom smo ugotavljali natančnost melodije, ritma, besedila in tonske višine. Otrok je zapel pesem po lastni izbiri. Če je bil pri tem negotov, sem mu pri izbiri pomagala. Testirali smo vsakega otroka posebej in ga sproti ocenjevali, brez njegove vednosti. Otrok je dobil eno točko za pravilno besedilo, eno točko za upoštevanje ritma pesmi in eno točko za ustrezno odpeto melodijo. Za nepravilno besedilo so dobili nič točk, za neupoštevanje ritma pesmi nič točk in za neustrezno odpeto melodijo tudi nič točk. Preverjala sem tudi upoštevanje tonske višine, kar sem ocenjevala tako, da sem otroku na začetku dala intonacijo z glasbeno ploščico. Če je intonacijo upošteval, je dobil točko, sicer pa nič točk. Skupaj je lahko osvojil največ štiri točke.

Tabela 6: Natančnost izvedbe pesmi

NATANČNOST IZVEDBE PESMI	f	f %
0 TOČK	9	39,13
1 TOČKA	1	4,35
2 TOČKI	5	21,74
3 TOČKE	4	17,39
4 TOČKE	4	17,39
SKUPAJ	23	100

UGOTAVLJANJE NATANČNOSTI IZVEDBE PESMI

Graf 7: Natančnost izvedbe pesmi

Iz tabele 5 in grafikona 7 lahko razberemo, da je nič točk pri natančnosti izvedbe pesmi doseglo 9 otrok (39,13 %), eno točko je dosegel 1 otrok (4,35 %), dve točki je doseglo 5 otrok (21,74 %), tri točke so dosegli 4 otroci (17,39 %), štiri točke pa so dosegli 4 otroci (17,39 %). Ugotovimo lahko, da sta se oblikovali dve večji skupini otrok. 10 otrok (43,48 %) na eni strani ni doseglo nič točk ali le eno točko, 8 otrok (34,78 %) pa je doseglo tri ali štiri točke.

Intervju veselja ob petju je bil izdelan za namene raziskovalne naloge. Otroke smo individualno intervjuvali tako, da smo jim predstavili dejavnost petja in poslušanja glasbe, otroci pa so izrazili svoje navdušenje ob navedenih dejavnostih tako, da so obkrožili ustrezen obrazek ob sliki dejavnosti. Če so obkrožili žalosten obrazek, so dobili nič točk, če so obkrožili veseli obrazek, 1 točko in če so obkrožili navdušen obrazek, 2 točki.

Intervju veselja ob petju in poslušanju glasbe

Tabela 7: Navdušenje nad petjem

NAVDUŠENJE NAD PETJEM		
PESMI	f	f %
0 TOČK	4	17,39
1 TOČKA	1	4,35
2 TOČKI	18	78,26
SKUPAJ	23	100

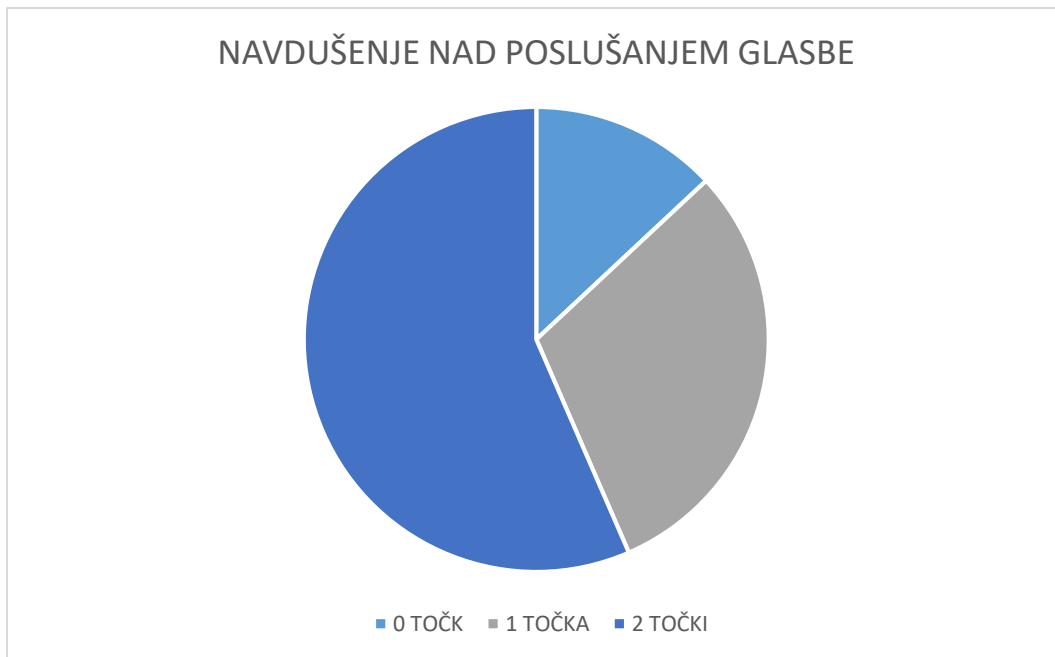

Graf 8: Navdušenje nad petjem pesmi

Iz tabele 6 in grafikona 8 lahko razberemo, da so pri intervjuju, v katerem smo ugotavljali navdušenje nad petjem pesmi, 0 točk dosegli 4 otroci (17,39 %), 1 točko je dosegel 1 otrok (4,35 %) in 2 točki je doseglo 18 otrok (78,26 %). Ugotovimo lahko, da je večina otrok navdušena nad petjem pesmi, le majhen delež, 17,39 % otrok pa petja pesmi ne mara.

Tabela 8: Navdušenje nad poslušanjem glasbe

NAVDUŠENJE NAD POSLUŠANJEM GLASBE	f	f %
0 TOČK	3	13,05
1 TOČKA	7	30,43
2 TOČKI	13	56,52
SKUPAJ	23	100

Graf 9: Navdušenje nad poslušanjem glasbe

Iz tabele 7 in grafikona 9 lahko razberemo, da so pri intervjuju, v katerem smo ugotavljali navdušenje nad poslušanjem glasbe, 0 točk dosegli 3 otroci (13,05 %), 1 točko je doseglo 7 otrok (30,43 %) in 2 točki 13 otrok (56,52 %). Ugotovimo lahko, da je več kot polovica otrok navdušena nad poslušanjem glasbe, le majhen del otrok 13,05 %, pa poslušanja glasbe ne mara. Če primerjamo rezultate obeh intervjujev, lahko ugotovimo, da otroci raje pojejo, kot poslušajo glasbo, delež otrok, ki ne marajo peti in ne želijo poslušati glasbe, pa je približno enak.

Rezultati so zelo vzpodbudni, saj veselje do glasbenih dejavnosti zagotovo bistveno pripomore k izvajanju glasbenih dejavnosti in posledično tudi k razvoju melodičnega in ritmičnega posluha.

3.10 Opis končnega testiranja in interpretacija rezultatov

Z otroki smo tri mesece redno vsakodnevno prepevali različne otroške pesmice, predvsem tiste, ki smo se jih naučili v tem šolskem letu. Redno smo tudi poslušali klasično glasbo in otroške pesmice. Za te dejavnosti smo izkoristili različne priložnosti. Glede na pogostost izvajanja dejavnosti jih lahko razdelimo na:

- jutranji krog,
- razgibavanje,
- dnevna rutina,
- vodena dejavnost.

Klasično in otroško glasbo smo poslušali po pogostosti:

- umiritev pred počitkom,
- kulisa za druge, predvsem likovne dejavnosti,
- podlaga za otroški ples,
- vodena dejavnost.

Ob koncu zastavljenega obdobja smo ponovili vse teste, ki smo jih opravili tudi pred pričetkom raziskovalne naloge, rezultate primerjali med seboj in jih interpretirali.

Test Prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsekih

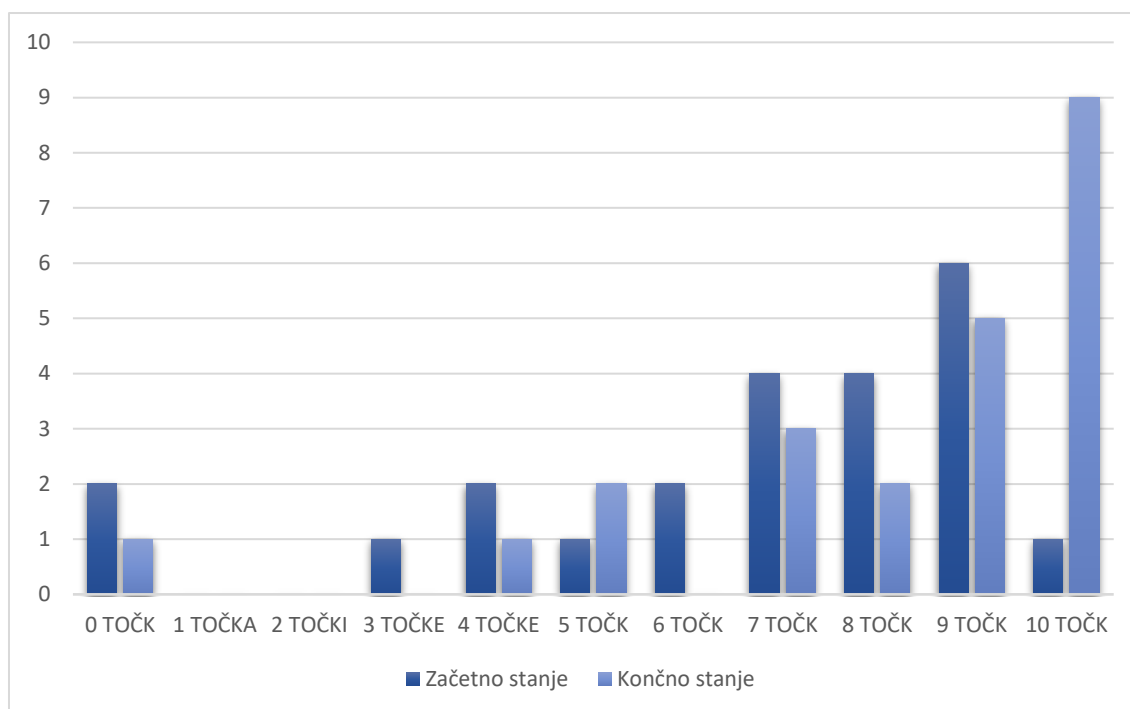
S testom smo želeli odgovoriti na naslednje raziskovalno vprašanje:

Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsekih?

Test smo ponovili pod enakimi pogoji, kot na začetku in dobili naslednje rezultate

Tabela 9: Končno prepoznavanje tonov

KONČNO PREPOZNAVANJE TONOV V RAZLIČNIH TONSKIH OBSEGIH	f	f %
0 TOČK	1	4,35
1 TOČKA	0	0
2 TOČKI	0	0
3 TOČKE	0	0
4 TOČKE	1	4,35
5 TOČK	2	8,70
6 TOČK	0	0
7 TOČK	3	13,03
8 TOČK	2	8,70
9 TOČK	5	21,74
10 TOČK	9	39,13
SKUPAJ	23	100

Graf 10: Primerjava začetnega in končnega prepoznavanja tonov

Ugotovimo lahko, da je velika večina otrok dosegla ob koncu raziskave vsaj 7 točke in več, kar 82,6 odstotka. Število otrok, ki so dosegli 0 točk se je iz 2 otrok zmanjšalo na enega, 1 ali 2 točki ni dosegel noben izmed otrok na začetku in na koncu raziskave. Število otrok, ki so dosegli 3 točke, se je iz 1 otroka zmanjšalo na 0 otrok, število otrok, ki so dosegli 4 točke, se je iz 2 otrok zmanjšalo na 1 otroka, število otrok, ki so dosegli 5 točk, se je povečalo iz 1 otroka na 2 otroka. Število otrok, ki so dosegli 6 točk, se je iz dveh otrok zmanjšalo na 0 otrok, števil otrok, ki so dosegli 7 točk, pa se je iz 4 otrok zmanjšalo na 3 otroke. Število otrok, ki so dosegli 8 točk, se je zmanjšalo na 2 otroka, število otrok, ki so dosegli 6 točk, se je zmanjšalo na 5 otrok. Število otrok, ki so dosegli vseh 10 točk pa se je povečalo iz 1 otroka na 9 otrok. V primerjavi z začetnim stanjem lahko ugotovimo velik delež otrok, ki so dosegli vse točke, saj se je povečal iz 4,35 odstotka na 39,13 odstotka.

Tabela 10: Povprečje in standardni odklon prepoznavanja tonov na začetku in koncu raziskave

	N	\bar{x}	SD
ZAČETNO STANJE	23	6,61	2,73
KONČNO STANJE	23	8,09	2,48

Iz tabele lahko razberemo, da se je povprečje prepoznavanja tonov v različnih tonskih obsejih povečalo iz 6,61 na 8,09, torej za 1,48. Pri rezultatih standardnega odklona ni bistvene spremembe, vsi rezultati so pri končnem testiranju približno enako razporejeni okoli aritmetične sredine, kot na začetku.

Pred pričetkom raziskave smo si zastavili sledečo hipotezo:

Hipoteza št. 1: *Redno petje in poslušanje glasbe bo vplivalo na boljše prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsejih.*

Ugotovimo lahko, da smo hipotezo št. 1 z raziskavo v celoti potrdili.

Test Posnemanje petih ritmičnih fraz

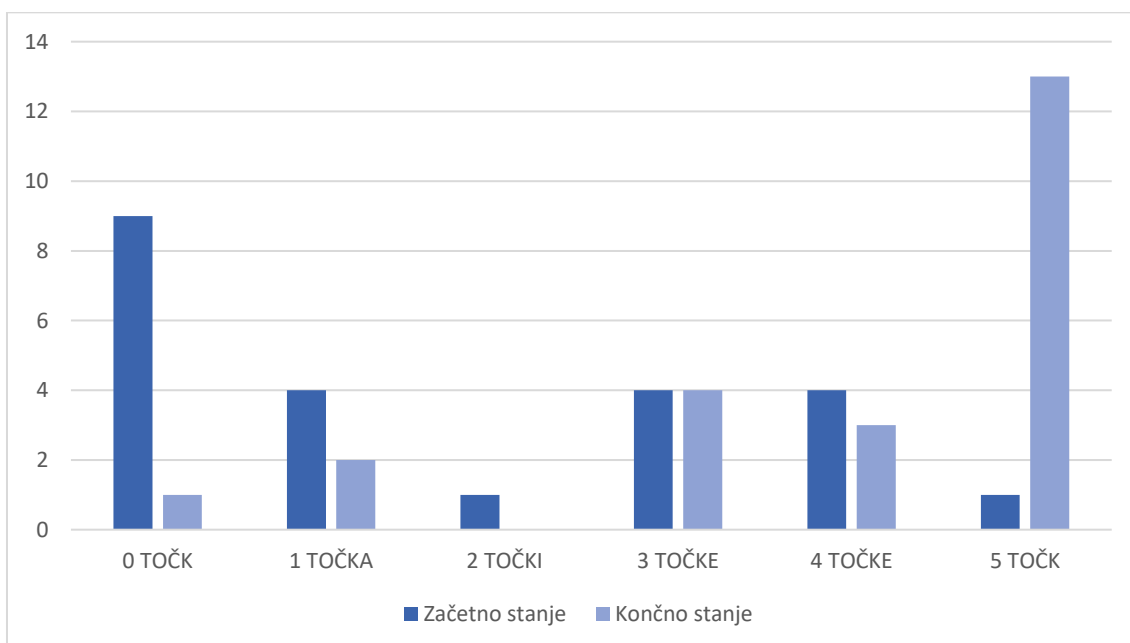
S testom smo želeli odgovoriti na naslednje raziskovalno vprašanje:

Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na sposobnost natančnega posnemanja petih fraz?

Test smo ponovili pod enakimi pogoji, kot na začetku in dobili sledeče rezultate:

Tabela 11 Končno posnemanje petih ritmičnih fraz

KONČNO POSNEMANJE PETIH RITMIČNIH FRAZ	f	f %
0 TOČK	1	4,35
1 TOČKA	2	8,7
2 TOČKI	0	0
3 TOČKE	4	17,39
4 TOČKE	3	13,04
5 TOČK	13	56,52
SKUPAJ	23	100

Graf 11: Primerjava začetnega in končnega stanja posnemanja petih ritmičnih fraz

Iz tabele in grafa lahko ugotovimo, da je velika večina otrok dosegla vsaj 3 točke in več. Delež teh otrok znaša 86,95 odstotka. Število otrok, ki so dosegli 0 točk, se je iz 9 otrok zmanjšalo na le 1 otroka. Število otrok, ki so dosegli 1 točko, se je iz 4 zmanjšalo na 2 otroka, število otrok, ki so dosegli 2 točki, se je zmanjšalo iz 1 otroka na nič otrok, število otrok, ki so dosegli 3 točke, je ostalo enako, število otrok, ki so dosegli 4 točke, se je zmanjšalo iz 4 otrok na 3 otroke in število otrok, ki so dosegli maksimalno število 5 točk, se je povečalo iz 1 otroka na 13.

Rezultati so nas osupnili, saj je zmanjšanje števila otrok, ki niso dosegli 0 točk in hkrati povečanje števila otrok, ki so dosegli vse točke, resnično veliko. Hkrati pa je zelo razveseljivo, da je delež otrok, ki so dosegli 0, 1 ali 2 točki, tako majhen.

Tabela 10: Povprečje in standardni odklon posnemanja petih ritmičnih fraz

	N	\bar{x}	SD
ZAČETNO STANJE	23	1,70	1,71
KONČNO STANJE	23	4	1,49

Iz tabele lahko razberemo, da se je povprečje doseženih točk v celotni testirani skupini dvignilo iz 1,79 na 4 točke, kar je izjemno povečanje za kar 2,30. Ugotovimo lahko, da se je natančnost posnemanja petih ritmičnih fraz, ki izkazujejo melodični posluh, zelo izboljšala. Pri rezultatih standardnega odklona ni bistvenih sprememb, vsi rezultati so pri končnem testiranju približno enako razporejeni okoli aritmetične sredine, kot na začetku.

Test *Posnemanje govornih ritmičnih fraz*

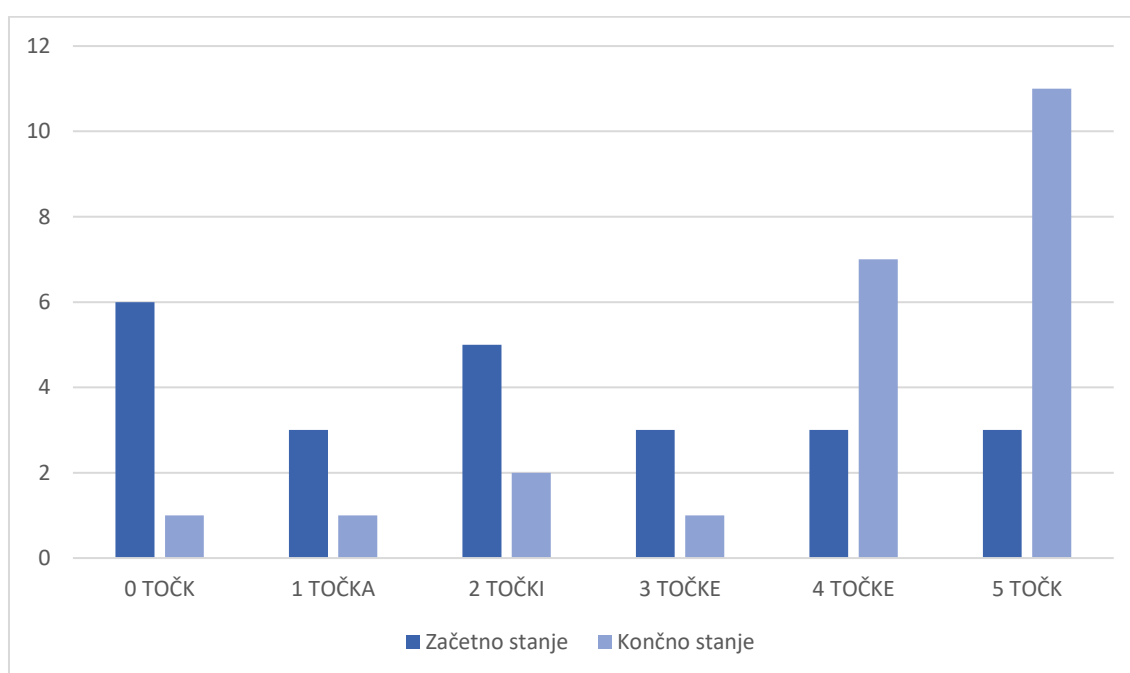
S testom smo želeli odgovoriti na naslednje raziskovalno vprašanje:

Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na sposobnost natančnega posnemanja govornih ritmičnih fraz?

Test smo ponovili pod enakimi pogoji, kot na začetku in dobili sledeče rezultate:

Tabela 11: Končno posnemanje govorjenih ritmičnih fraz

KONČNO POSNEMANJE GOVORJENIH RITMIČNIH FRAZ	f	f%
0 TOČK	1	4,35
1 TOČKA	1	4,35
2 TOČKI	2	8,7
3 TOČKE	1	4,35
4 TOČKE	7	30,43
5 TOČK	11	47,83
SKUPAJ	23	100

Graf 12: Primerjava začetnega in končnega stanja posnemanja ritmičnih fraz

Iz tabele in grafa lahko ugotovimo, da je velika večina otrok pri končnem testiranju dosegla vsaj 4 ali 5 točk. Delež teh otrok znaša 78,26 odstotka. Število otrok, ki so dosegli 0 točk, se je iz 6 otrok zmanjšalo na le 1 otroka. Število otrok, ki so dosegli 1 točko, se je iz 3 zmanjšalo na 1 otroka, število otrok, ki so dosegli 2 točki, se je zmanjšalo iz 5 otrok na 2 otroka, število otrok, ki so dosegli 3 točke, se je zmanjšalo iz 3 otrok na 1 otroka, število otrok, ki so dosegli 4 točke, se je povečalo iz 3 otrok na 7 otrok in število otrok, ki so dosegli maksimalno število 5 točk, se je povečalo iz 3 otroka na 11 otrok.

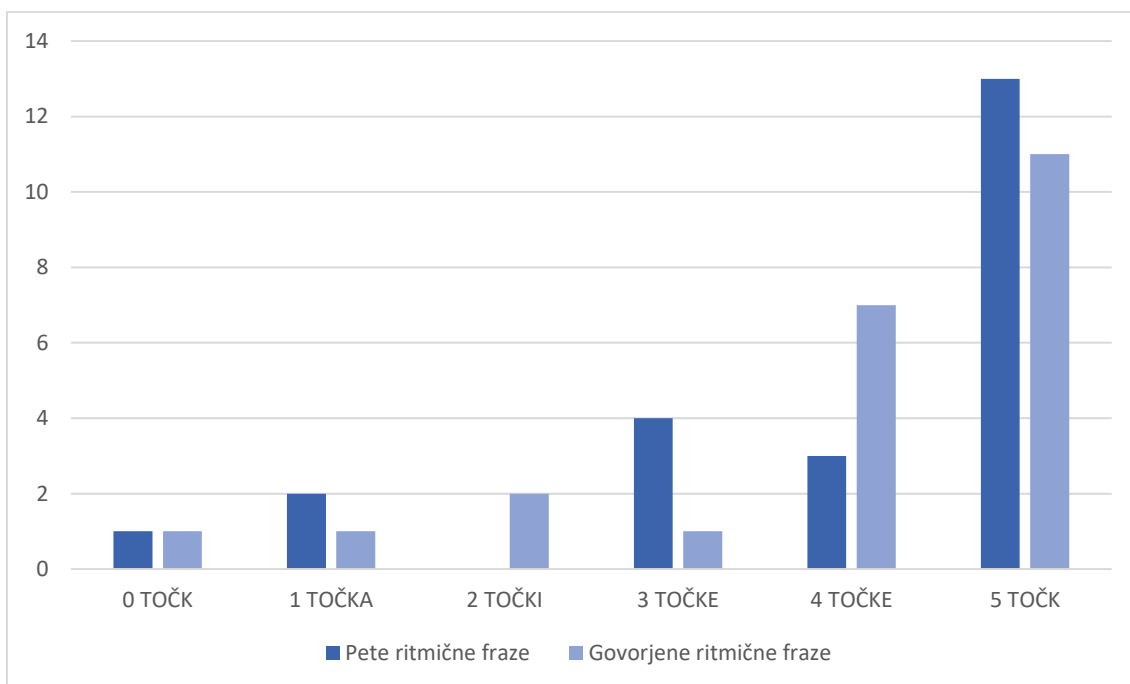
Tudi ti rezultati so zelo navdušujoči, saj lahko ugotovimo, da se je tudi sposobnost posnemanja ritmičnih fraz pri otrocih zelo povečala. Posebej navdušujoče je, da le 1 otrok ni dosegel nobene točke, vsi ostali pa so dosegli vsaj 1 točko.

Tabela 12: Povprečje in standardni odklon posnemanja ritmičnih fraz

	N	\bar{x}	SD
ZAČETNO STANJE	23	2,17	1,86
KONČNO STANJE	23	4	1,40

Iz tabele lahko razberemo, da se je povprečje doseženih točk v skupini iz 2,17 povečalo na 4, kar je zelo veliko povečanje za kar 1,83 točke. Ritmični posluš otrok v opazovani skupini se je tako opazno izboljšal.

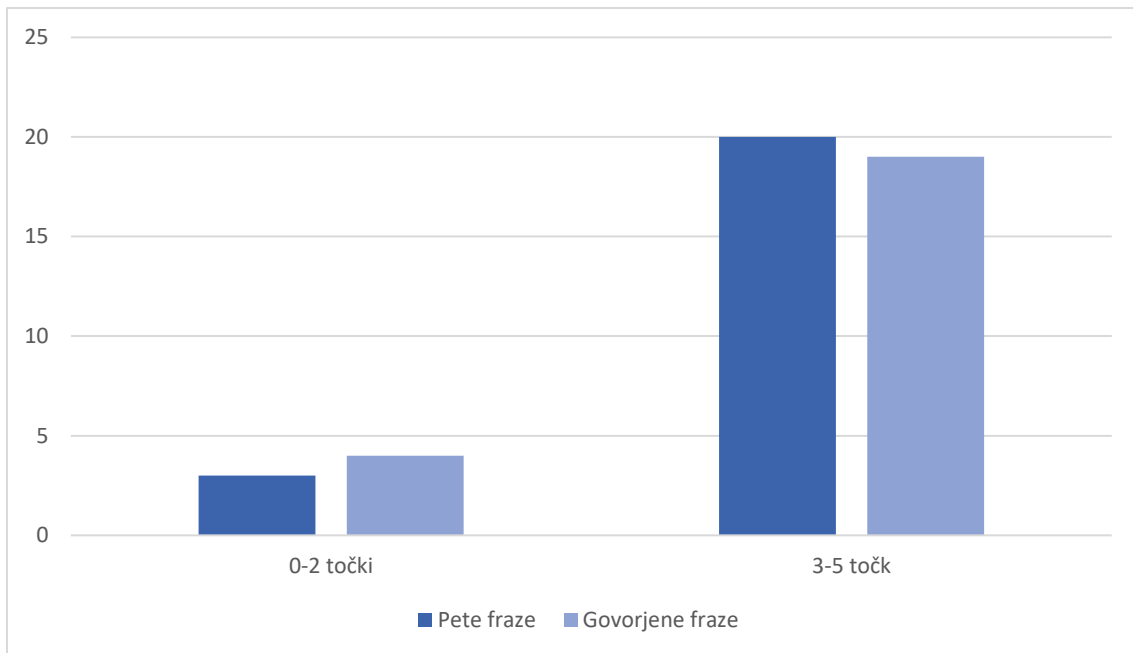
Rezultati standardnega odklona nam kažejo, da so pri končnem testiranju rezultati nekoliko bolj skoncentrirani okoli aritmetične sredine, kot pri začetnem testiranju.

Graf 13: Primerjava posnemanja petih in govornih ritmičnih fraz

Iz grafa 13 lahko razberemo, da so bili rezultati govornih ritmičnih fraz približno enaki, kot rezultati petih ritmičnih fraz in tudi razporeditev je bila podobna. Nekoliko manj otrok je doseglo vse točke pri natančni ponovitvi govornih ritmičnih frazah, je pa nekoliko več otrok doseglo 4 točke pri govornih ritmičnih frazah, kot pri petih.

Zaradi boljše predstave smo otroke razdelili v dve skupini. 1 skupina je dosegla 2 točki ali manj, druga skupina pa tri točke ali več.

Graf 14: Primerjava končnih rezultatov posnemanja petih in govornih ritmičnih fraz po skupinah

Graf nam še natančneje pokaže, kako so si otroci znotraj skupine podobni glede na uspešnost pravilne ponovitve petih in govornih ritmičnih fraz. Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da je delež otrok, ki so pri ponovitvah ritmičnih fraz manj uspešni ali celo neuspešni, zelo majhen, nasprotno pa velika večina otrok zmore uspešno ponoviti pete in govorne ritmične fraze. Ker nam te odražajo ritmični in melodični posluš, lahko razberemo, da je delež otrok pri razvoju obeh vrst posluha skorajda enak.

Pred pričetkom raziskave smo si zastavili sledeči hipotezi:

Hipoteza št. 3: Redno petje in poslušanje glasbe bo izboljšalo melodični posluš.

Hipoteza št. 4: Redno petje in poslušanje glasbe bo izboljšalo ritmični posluš.

Ugotovimo lahko, da smo zastavljeni hipotezi v celoti potrdili.

Test Ugotavljanje natančne izvedbe pesmi

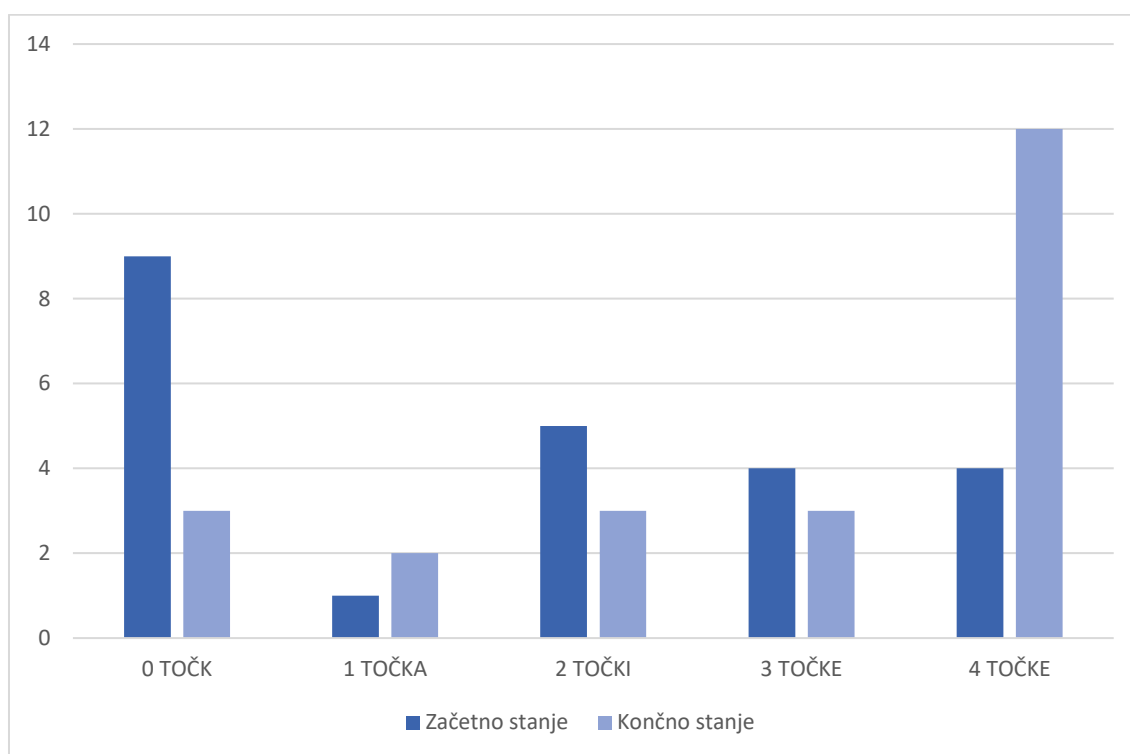
S testom smo želeli odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

Kako vpliva redno petje in poslušanje glasbe na pravilno melodično, ritmično in intonančno izvajanje pesmi po lastni izbiri?

Test smo ponovili pod enakimi pogoji, kot na začetku in dobili sledeče rezultate

Tabela št. 13: Natančnost izvedbe pesmi

NATANČNOST IZVEDBE PESMI	f	f %
0 TOČK	3	13,04
1 TOČKA	2	8,7
2 TOČKI	3	13,04
3 TOČKE	3	13,04
4 TOČKE	12	52,18
SKUPAJ	23	100

Graf št. : Primerjava začetnega in končnega testiranja natančnosti izvedbe pesmi

Iz tabele lahko razberemo, da je več kot polovica otrok bila pri izvedbi pesmi po lastni izbiri zelo natančna. Pravilno je upoštevala ritem, besedilo, melodijo pesmi, pa tudi točno intonanco. Če prištejemo še 3 otroke, ki so pravilno upoštevali ritem, besedilo in melodijo pesmi, ne pa tudi intonance, dobimo 65,22 odstotka otrok, ki so pesem pravilno zapeli in za katere lahko rečemo, da imajo dobro razvit tako melodični, kot ritmični posluš. 3 otroci niso dosegli nobene točke. Treba pa je poudariti, da 2 izmed teh treh otrok nista želela samostojno peti. 2 otroka sta dosegla 1 točko, 3 otroci pa 2 točki. Število otrok, ki niso dosegli 0 točk, se je iz 9 otrok zmanjšal na 3 otroke, število otrok, ki so dosegli 1 točko, se je iz 1 otroka povečalo

na 2 otroka, število otrok, ki so dosegli 2 točki se je iz 5 otrok zmanjšalo na 3 otroke, število otrok, ki so dosegli vse 4 točke, pa se je iz 4 otrok povečalo na 12 otrok.

Tabela 14: Povprečje in standardni odklon natančnosti izvedbe pesmi

	N	\bar{x}	SD
ZAČETNO STANJE	23	1,74	1,65
KONČNO STANJE	23	2,83	1,46

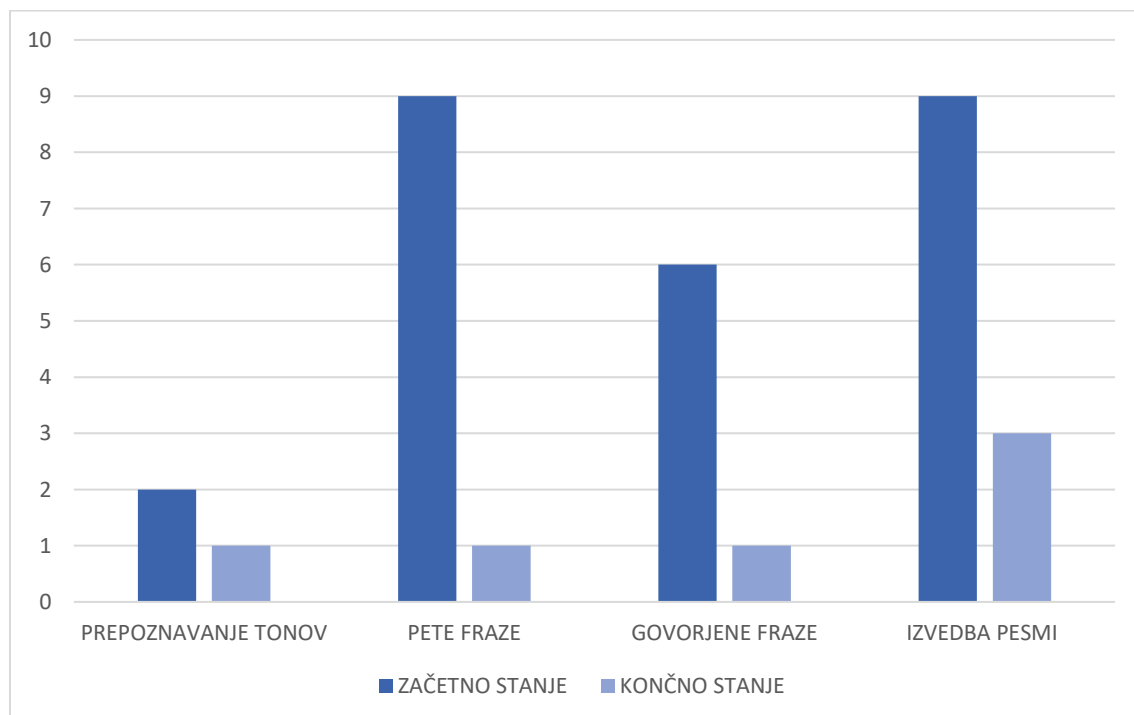
Iz tabele lahko razberemo, da se je povprečje doseženih točk začetnega testiranja iz 1,74 dvignilo pri končnem testiranju na 2,83. Povečanje je občutno, za 1,09 točke. Iz tega lahko sklepamo, da imajo otroci bolj razvit ritmični in melodični posluš, pa tudi intonančno izbrano pesem pravilno zapojejo.

Rezultati standardnega odklona nam povedo, da je nekoliko večja koncentracija rezultatov okoli aritmetične sredine pri končnem testiranju, pri začetnem pa so rezultati nekoliko bolj razpršeni, a so razlike med njima majhne.

Pred pričetkom raziskave smo si zastavili sledečo hipotezo:

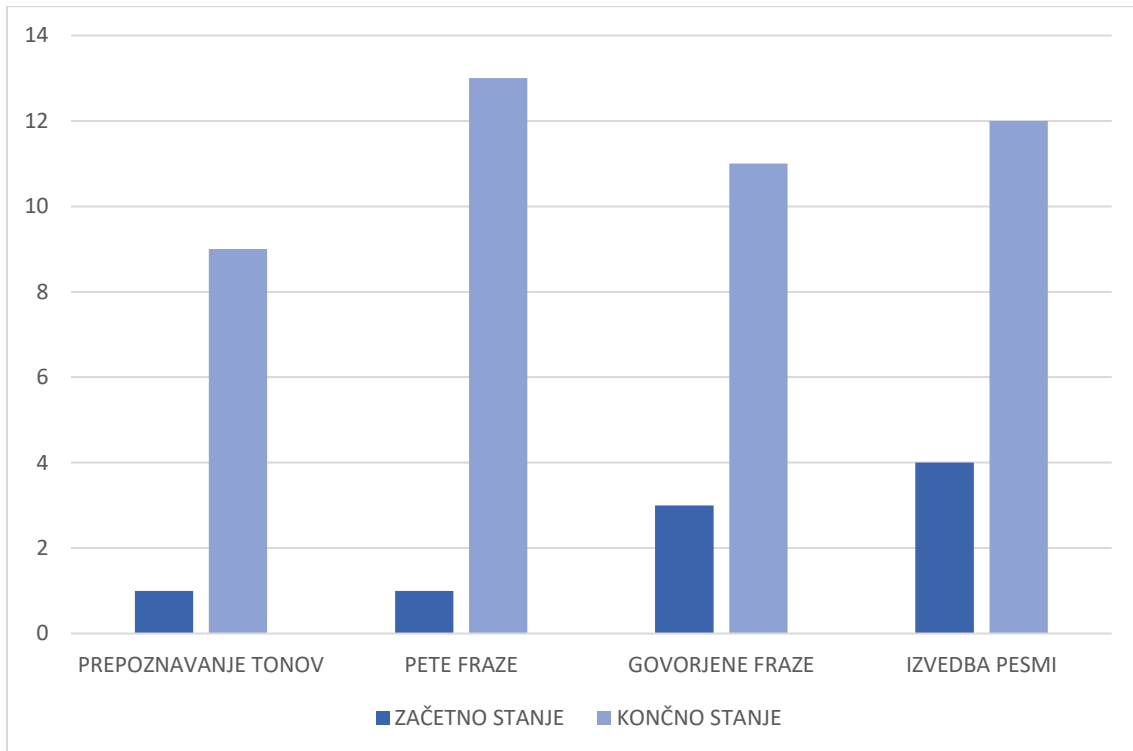
Hipoteza št. 2: Redno petje in poslušanje glasbe bo izboljšalo pravilno melodično in ritmično petje pesmi.

Ugotovimo lahko, da smo hipotezo z raziskavo v celoti potrdili.

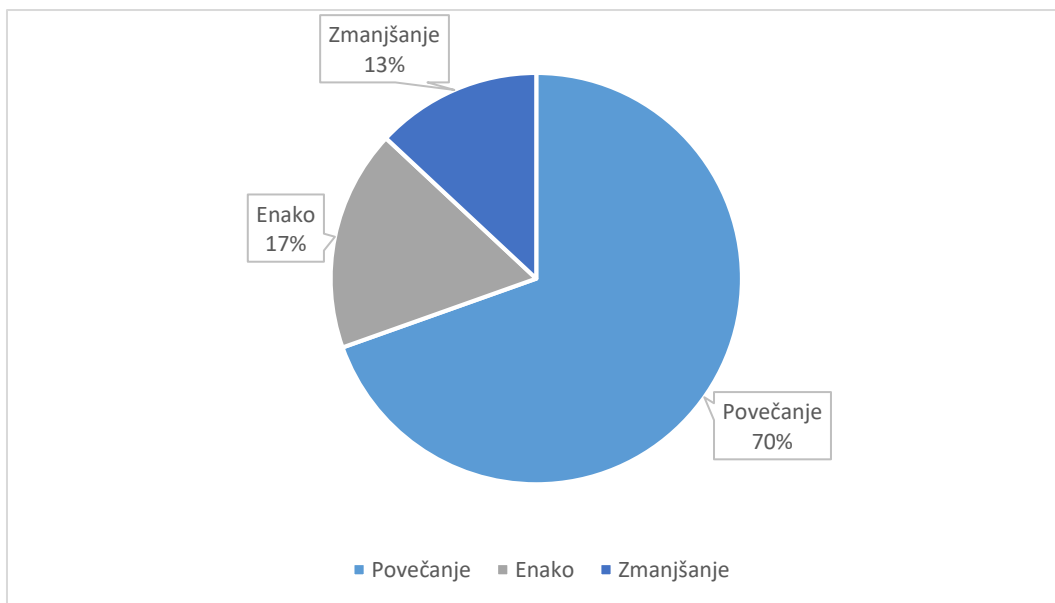
Graf št.: Primerjava deleža otrok, ki niso dosegli nobene točke, glede na kriterije

Iz grafa lahko razberemo, kako se je ob končnem testiranju zmanjšalo število otrok, ki niso dosegli nobene točke glede na opazovane kriterije. Število otrok, ki niso prepoznali tonov v različnih tonskih obsegih, se je zmanjšalo iz 2 na 1 otroka, število otrok, ki niso zmogli pravilno ponoviti nobene pete ritmične fraze, se je zmanjšalo iz 9 na 1 otroka, število otrok, ki niso zmogli pravilno ponoviti nobene govornjene ritmične fraze, se je zmanjšalo iz 6 otrok na 1 in število otrok, ki niso za izvedbo pesmi dobili nobene točke, se je zmanjšalo iz 9 otrok na 3. Pri tem pa je potrebno poudariti, da 2 otroka nista želela samostojno izvesti pesmi pod nobenim pogojem, tako da nismo mogli ugotoviti, kakšna bi bila njuna izvedba pesmi.

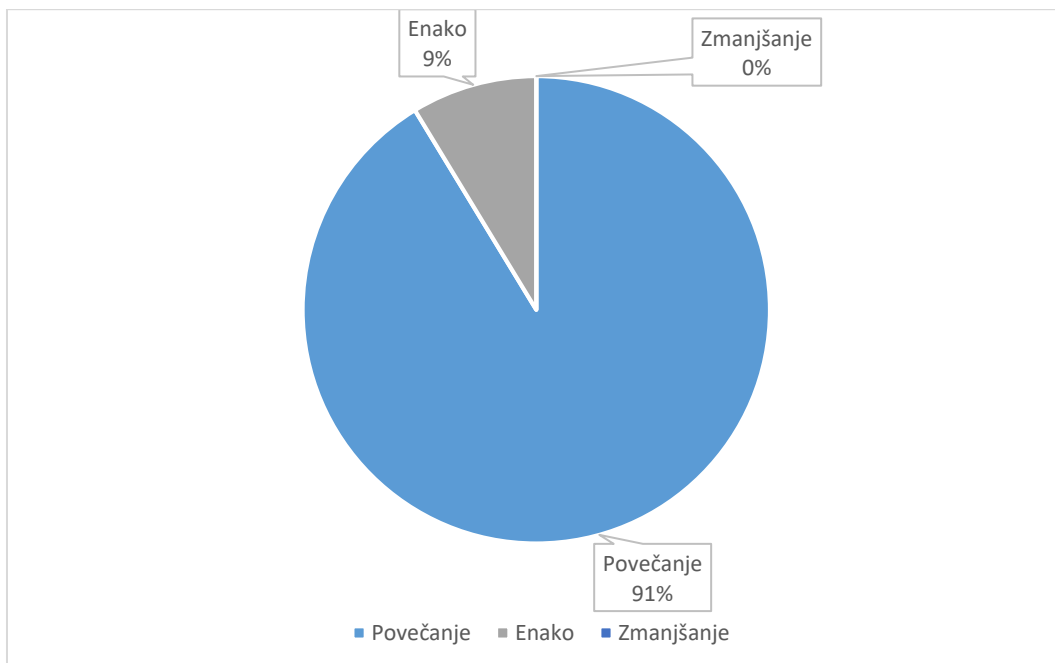
Graf št.: Primerjava deleža otrok, ki so dosegli vse možne točke, glede na kriterije

Iz grafa lahko razberemo, da se je število otrok, ki so dosegli vse možne točke glede na opazovane kriterije, zelo povečalo. Število otrok, ki so prepoznali vse tone v različnih tonskih obsegih, se je zvečalo iz 1 otroka na 9, število otrok, ki so zmogli pravilno ponoviti vse pete ritmične fraze, se je povečalo iz 1 otroka na 13, število otrok, ki so pravilno ponovili vse govornjene ritmične fraze, se je povečalo iz 3 otrok na 11 in število otrok, ki so pravilno izvedli pesem po lastni izbiri o vseh kriterijih, se je povečalo iz 4 otrok na 12. Zanimalo nas je tudi, kolikšen delež otrok je dosegel izboljšanje rezultata v točkah pri vsakem izmed testov, pri kolikšnem deležu je ostal rezultat enak in pri kolikšnem deležu otrok se je rezultat morebiti zmanjšal.

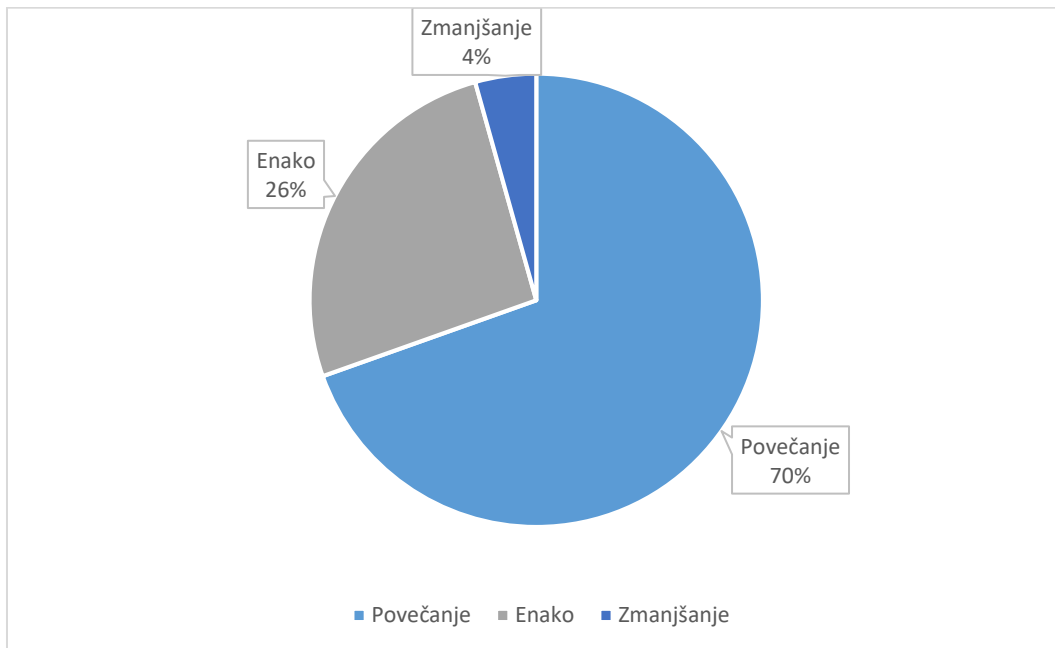
Graf št. Delež otrok glede na dosežene točke pri testu prepoznavanja tonov v različnih tonskih obsekih

Iz grafa lahko razberemo, da se je pri 70 odstotkih otrok število točk pri končnem testiranju povečalo, enako je ostalo pri 17 odstotkih otrok, zmanjšalo pa se je pri 13 odstotkih otrok. Treba pa je poudariti, da je bilo to zmanjšanje le za 1 točko, medtem ko je pri povečanju prišlo tudi do velikih skokov.

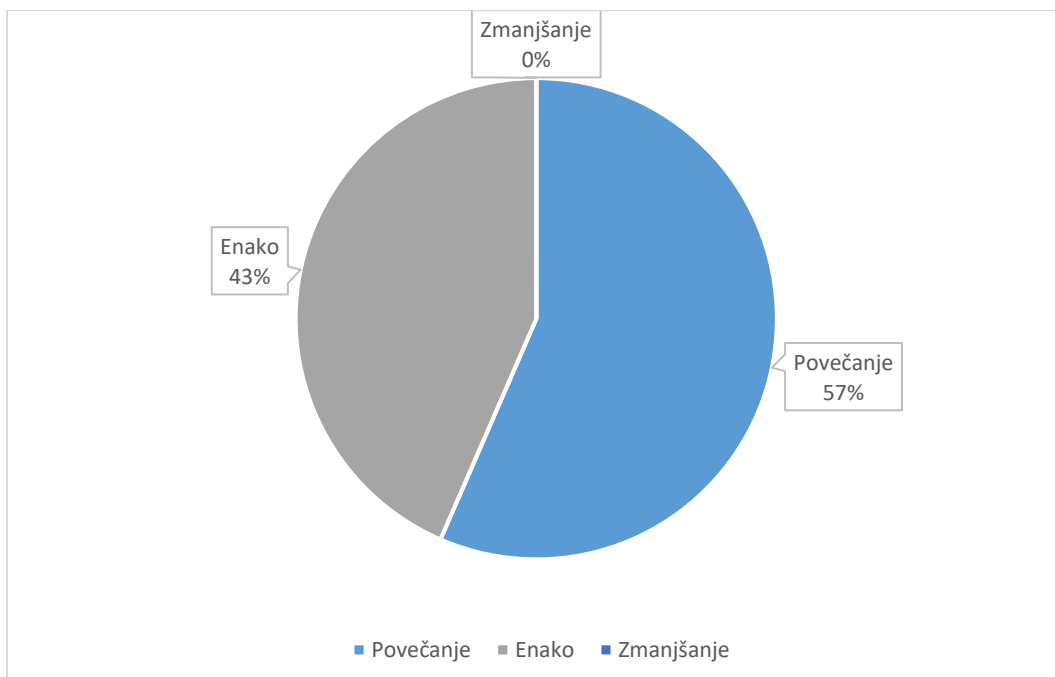
Graf št. Delež otrok glede na dosežene točke pri testu pravilne ponovitve petih ritmičnih fraz

Iz grafa lahko razberemo, da je kar 91 odstotkov otrok doseglo boljši rezultat, kot pri prvotnem testiranju, enako število točk je doseglo 9 odstotkov otrok, pri nobenem izmed otrok pa ni prišlo do zmanjšanja števila doseženih točk.

Graf št. Delež otrok glede na dosežene točke pri testu pravilne ponovitve govornih ritmičnih fraz

Iz grafa lahko razberemo, da je 70 odstotkov otrok doseglo boljši rezultat, kot pri prvotnem testiranju, enako število točk je doseglo 26 odstotkov otrok, pri 4 odstotkih otrok pa je prišlo do zmanjšanja doseženega števila točk.

Graf št. Delež otrok glede na dosežene točke pri testu pravilne izvedbe pesmi

Iz grafa lahko razberemo, da je 57 odstotkov otrok doseglo pri končnem testiranju boljši rezultat, kot pri začetnem testiranju, enak rezultat pa je doseglo 43 odstotkov otrok. Pri tem je potrebno poudariti, da so nekateri otroci pri tem testu že prvič dosegli maksimalno število točk, kar je razvidno iz tabele št. 6 in tako izboljšanje seveda ni možno. Noben izmed otrok pa ni dosegel pri končnem testiranju manj točk, kot na začetnem.

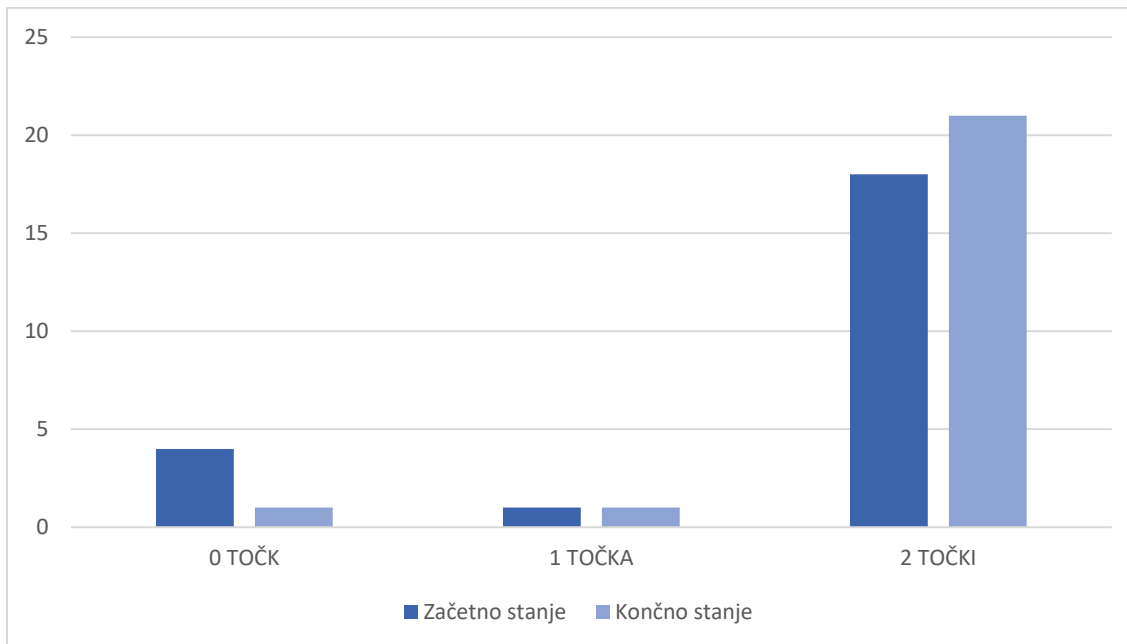
Z intervjujem smo želeli odgovoriti na raziskovalno vprašanje:

Kakšno je navdušenje otrok nad petjem in poslušanjem glasbe pred in po izvedbi raziskave?

Intervju smo opravili individualno, z vsakim otrokom posebej, pod enakimi pogoji, kot na začetku raziskave.

Tabela št. 15: Navdušenje na petjem pesmi ob končnem testiranju

NAVDUŠENJE NAD PETJEM PESMI	f	f %
0 TOČK	1	4,35
1 TOČKA	1	4,35
2 TOČKI	21	91,30
SKUPAJ	23	100

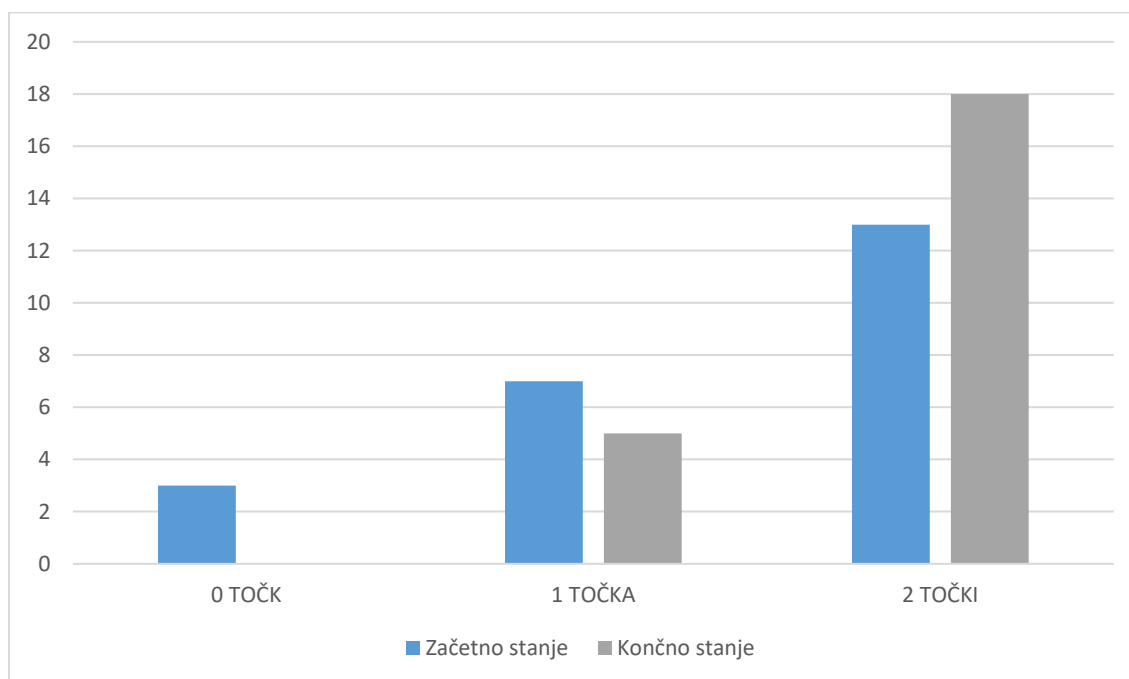

Graf št. 15: Primerjava začetnega in končnega navdušenja nad petjem pesmi

Iz tabele in grafa lahko razberemo, da je navdušenje nad petjem pesmi bilo že ob začetnem intervjuju veliko, ob končnem intervjuju pa se je še povečalo. Število otrok ki petja ne marajo, se je iz 4 otrok zmanjšalo le na enega, število otrok, ki radi pojejo, je ostalo enako, število otrok, ki so nad petjem zelo navdušeni, pa se je povečalo iz 18 na 21.

Tabela št. 16: Navdušenje nad poslušanjem glasbe ob končnem testiranju

NAVDUŠENJE NAD PETJEM PESMI	f	f %
0 TOČK	0	0
1 TOČKA	5	21,74
2 TOČKI	18	78,26
SKUPAJ	23	100

Graf št. 16: Primerjava začetnega in končnega navdušenja nad poslušanjem glasbe

Iz tabele in grafa lahko razberemo, da so otroci že na začetnem intervjuju povedali, da radi poslušajo glasbo, ob končnem intervjuju pa se je navdušenje še povečalo. Število otrok, ki ne marajo poslušati glasbe, se je iz 3 otrok zmanjšalo na 0 otrok. Med otroki ni nobenega, ki ne bi želel poslušati glasbe. Število otrok, ki glasbo radi poslušajo, se je zmanjšalo iz 7 na 5 otrok, število otrok, ki so nad poslušanjem glasbe navdušeni, pa se je povečalo iz 13 na 18.

Pri primerjavi rezultatov končnega intervjuja smo ugotovili, da otroci raje pojejo, kot poslušajo glasbo, delež obojih je pa zelo visok. Delež otrok, ki ne marajo peti oz. poslušati glasbe, je zanemarljiv oz. takšnega otroka sploh ni.

4 SKLEPNE UGOTOVITVE

V raziskovalni nalogi smo raziskovali vpliv rednega vsakodnevnega petja pesmi in poslušanja glasbe na razvoj ritmičnega in melodičnega posluha pri otrocih, starih 4 leta, in sicer v razdobju 3 mesecev.

Opravili smo pregled dosedanjih raziskav, ki so se ukvarjale z vplivom izvajanja glasbenih dejavnosti na razvoj posluha, a nismo našli na raziskavo, ki bi raziskovala razvoj posluha pri 4-letnih otrocih. Tako menimo, da smo s svojo raziskavo pripomogli k razvoju predšolske pedagoške stroke zlasti na glasbenem področju.

V teoretičnem delu smo se poglobili v dela in članke različnih avtorjev, ki obravnavajo pomen glasbe za človeka in obravnavajo dejavnike, ki vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti predšolskih in mlajših šolskih otrok. Posebej so nas zanimale stopnje glasbenih sposobnosti, na katere lahko vzgojitelji v vrtcu s svojim izborom ustreznih glasbenih dejavnosti vplivamo in jih pomagamo razvijati.

Raziskavo sem opravila v skupini v vrtcu, kjer sem zaposlena. Moje možnosti raziskovanja so bile zato gotovo veliko boljše, saj sem imela možnost vsakodnevnega izvajanja zastavljenih dejavnosti, kar bi bilo za raziskovalce, ki nimajo svoje skupine otrok, praktično neizvedljivo, hkrati pa je bila to tudi priložnost, da s svojo izvedbo raziskave spodbudim in ozavestim moje kolegice vzgojiteljice in vzgojitelje o pomenu glasbe v predšolskem obdobju in možnostih, ki jih z redno izvajanjem glasbenih dejavnosti lahko nudimo predšolskim otrokom.

Menimo, da smo uspeli obdelati vsa raziskovalna vprašanja in nanje uspešno odgovoriti. Vse hipoteze, ki smo si jih zastavili pred pričetkom raziskovalne naloge, so bile v celoti potrjene. Rezultati vseh testov so bili na končnem testiranju veliko boljši od začetnih. Velik napredek so otroci dosegli tako pri prepoznavanju tonov v različnih tonskih višinah, pri posnemanju petih in govorjenih ritmičnih fraz in pri natančni izvedbi poljubne pesmi. Razlika pri rezultatih intervjuja na začetku in koncu raziskave je bila pričakovano manjša, saj so bili rezultati že na začetku raziskave zelo visoki, pa so se kljub temu še izboljšali. Otroci imajo glasbene dejavnosti zelo radi, če so jim le ponujene. Borota (2006, str. 19) navaja: »Primerno načrtovana glasbena dejavnost spodbudno vpliva in podpira otrokov interes in njegovo aktivnost, v kateri si bo na osnovi izkušenj in že osvojenega znanja nadalje razvijal glasbene zmožnosti.«

Nad rezultati raziskave smo bili zelo presenečeni in navdušeni, saj nismo pričakovali, da bo razvoj posluha tako hiter, strm in prisoten pri tako velikem deležu opazovane skupine. Vsekakor bi veljalo raziskavo ponoviti, morda jo tudi razširiti s kontrolno skupino, v kateri bi se glasbene dejavnosti izvajale le enkrat tedensko. Neizvajanje glasbenih dejavnosti v kontrolni skupini bi bilo seveda pedagoško neprimerno. Raziskava bi se lahko razširila iz petja pesmi in

poslušanje glasbe še na druge glasbene dejavnosti, kot so glasbeno-didaktične igre, igranje na male instrumente in glasbeno ustvarjanje.

Ugotovili smo, da je redno dnevno petje pesmi in poslušanje glasbe ob različnih priložnostih in delih dneva v vrtcu, pomembno vplivalo na otrok. Otroci so bili zelo motivirani, veseli, vedoželjni in zbrani. S časom se je čas učenja nove pesmi zelo skrajšal, otroci so pričeli spontano prepevati tudi, ko niso bili vodeni.

Sklepamo lahko, da bi redno izvajanje glasbenih dejavnosti pomembno vplivalo na razvoj glasbenih sposobnosti predšolskih otrok. V svojem okolju bom tako nadaljevala z izvajanjem različnih glasbenih dejavnosti, za njihovo pogosto izvajanje pa bom skušala navdušiti čim širši krog svojih kolegic.

5 LITERATURA

1. Bačlija Sušić, B. i Županić Benić, M. (2018). Glazbeni i likovni senzibilitet odgojitelja kao temelj poticanja dječjeg stvaralačkog izraza. *Croatian Journal of Education*, 20 (Sp.Ed.3), 93-105. <https://doi.org/10.15516/cje.v20i0.3022>
2. Bahovec Dolar, E. (2012). Kaj je dober prostor za misliti? Filozofija, arhitektura, šolanje. V *Sodobna pedagogika* 63 (1): 18 – 33
3. Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. (2011). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
4. Biasutti, M. ,Concina, E. in Vidulin, S. (2020). The effective music teacher: A model for predicting music teacheris self-efficacy. V *Psychology of Music*, Volume 49, issue 6 <https://doi.org/10.1177/0305735620959436>
5. Bonnie, H.Y. in Ebbeck, M. (2009). Children's Preferences for Group Musical Activities in Child Care Centres: A cross-Cultural Study. *Early Childhood Education Journal*, 37 (2), 103 - 111 <https://doi.org/10.1007/s10643-009-0334-z>
6. Borota, B. (2013). *Osnove teorije glasbe in oblikoslovja za učitelje in vzgojitelje*. Koper: Univerza na Primorskem
7. Borota, B., Denac, O., Sicherl-Kafol, B. (2011). *Osnove teorije glasbe in oblikoslovja za učitelje in vzgojitelje*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales
8. Borota, B. (2006). *Otrok, glasba in učno okolje*. V Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (ur.), *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper.
9. Borota, B. (2015). V glasbi velja, da je za otroka dobro samo najboljše. *Vzgojiteljica*, XV(1), 15-19. Celje: Pozoj, izdajanje revij

10. Borota, B. (2022). Učno okolje za glasbo v vrtcu. V Oblikovanje inovativnih učnih okolij, Koper: Založba Univerze na Primorskem. <https://doi.org/10.26493/978-961-293-139-1.415-426>
11. Bratuša, A. (2013). Razvoj ritmičnega posluha pri predšolskih otrocih (diplomsko delo). Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
12. Campbell, D. G., Potokar, J., Pearce, J. C., Jež-Brezavšček, B. (2004). Mozart za otroke: Prebujanje otrokove ustvarjalnosti in mišljenje s pomočjo glasbe. Ljubljana: TAngram
13. Cencič, M., Pergar Kuščer M. (2012). »Dejavniki učenja in sporočilnost šolskega prostora.« *Sodobna pedagogika* 63 (1): 112–140.
14. Črčinovič Rozman, J in Kovačič, B (2010). Glasbeni talent. Pedagoška obzorja, 25 (3-4).
15. Denac, O. (2001). Analiza načrtovanega kurikula za vrtce na področju glasbene vzgoje. *Sodobna pedagogika*, let. 58, št. 1, str. 89–108.
17. Denac, O. (2002). Glasba pri celostnem razvoju otrokove osebnosti: priročnik za vzgojitelje, razredne učitelje, učitelje glasbe in glasbenih predmetov v splošnih in glasbenih šolah. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
18. Denac, O. (2010). Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu. Ljubljana: Debora
19. Denac, O. (2012). Glasbene preference vzgojiteljev in predšolskih otrok. V *Revija za elementarno izobraževanje* 5(4), 29-38.
20. Dumont, H. idr. (2013). analiziranje in oblikovanje učnih okolij za 21. stoletje. V *O naravi učenja*, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 23 – 36
21. Hallam, S. (2006). Musicality. V G. E. McPherson (ur.), *The child as musician. A handbook of musical development* (str. 93–110). New York: Oxford university press
22. Habe, K. (2013). Glasba kot orodje oblikovanja otrokove notranje discipline. *Vzgoja*, 15 (58), str. 18
23. Hansen, K. idr. (2000). Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
24. Jaap, A.S. (2011), *Recognising and developing musical gift and talent*. Doctoral dissertation. Glasgow: University of Glasgow
25. Kolenko, N. (2015). Razvoj glasbenih sposobnosti otrok starih od 5 do 6 let (diplomsko delo). Maribor: Pedagoška fakulteta Maribor
26. Kovačič, B. (2015). Značilnosti glasbeno talentiranih učencev na razredni stopnji osnovne šole (doktorska disertacija). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
27. Mihelčič, P. (1991). *Teorija Glasbe*. Ljubljana: Državna založba Slovenije
28. Mihelčič, P. (2006). *Osnove glasbene teorije*. Ljubljana: Državna založba Slovenije
29. Padula, A. (2009b). Music education. V B. Kerr (ur.), *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (str. 617–619). Thousand Oaks: SAGE Publications
30. Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe: izbrana poglavja iz glasbene psihologije in pedagogike*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
31. Prek, S. (1978). *Teorija glasbe*. Ljubljana: Državna založba Slovenije

32. Rotar Pance, B. (2006) Motivacija – ključ h glasbi. Nova Gorica: Educa.
33. Sayler, M. F. (2009). Talent. V B. Kerr (ur.), Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent. Thousand Oaks: SAGE Publications
34. Sicherl-Kafol, B., Bole, D., Razdevšek-Pučko, C. (2001). Celostna glasbena vzgoja: srce, um, telo. Ljubljana: Debora.
35. Taylor, A. (2009). Linking Architecture and Education: Sustainable Design for Learning Environments. Albuquerque: University of New Mexico Press
36. Thaut Michael H., McIntosh Gerald C., Hoemberg Volker (2015). Neurobiological foundations of neurologic music therapy: rhythmic entrainment and the motor system. *Frontiers in Psychology* dostopno na <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2014.01185> DOI=10.3389/fpsyg.2014.01185
37. Thornton, L., Brunton P. (2007), Bringing the REggio Approach to your Early Years Practice. London: Routledge.
38. Vargazon, H. (2014). Vpliv zgodnjega glasbenega izobraževanja na raven razvitosti elementarnih glasbenih sposobnosti 5 do 6 let starih otrok (magistrsko delo). Maribor: Pedagoška fakulteta Maribor
39. Voglar, M. (1976), Otrok in glasba. Ljubljana, Državna založba Slovenije
40. Von Kraft, T. in Semke, E. (2008). Odkrijmo in razvijmo otrokovo nadarjenost. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba d.d.
41. Vonta, T. idr. (2005). ISSA mednarodni certifikat odličnosti za vzgojitelje in učitelje. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
42. Williams, K. E., Bentley, L. A., Savage, S., Eager, R., & Nielson, C. (2023). Rhythm and movement delivered by teachers supports self-regulation skills of preschool-aged children in disadvantaged communities: A clustered RCT. *Early Childhood Research Quarterly*, 65, 115-128. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2023.05.008>
43. Zadnik K. (2011), Razvoj ritmičnega in melodičnega posluha pri 8-letnih učencih v glasbeni šoli v Glasbeno-pedagoški zbornik. Ljubljana, Akademija za glasbo v Ljubljani
44. Zagorc, M., Vihtelič, A., Kralj, N., Jeram, N. (2013). Ples v vrtcu. Ljubljana: Fakulteta za šport
45. Zaplotnik T. (2021), Dejavniki, ki vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti predšolskih otrok (diplomsko delo) , Maribor, Pedagoška fakulteta Maribor
46. Žvar, D. (2001). Kako naj pojejo otroci. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo